

RAADSBESLUIT

Onderwerp : Bestemmingsplan en exploitatieplan Windturbines Kloosterlanden

Raadsvergadering : 27 februari 2013

Politieke markt d.d.: 30 januari 2013
13 februari 2013

Agendapunt : 11

Portef.houder : Wethouder Pierey

Voorstelnummer : 771176

BenW-besluit d.d. : 8 januari 2013

Team : Ruimtelijk Ontwerp en Beheer

De raad van de gemeente Deventer,

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 8 januari 2013, nummer 771176, Team Ruimtelijk Ontwerp en Beheer.

BESLUIT

1. De reactienota zienswijzen ontwerp bestemmingsplan, ontwerp-exploitatieplan, ontwerp-omgevingsvergunning vast te stellen;
2. Expliciet in te stemmen met artikel 11.1 van de regels in het bestemmingsplan Windturbines Kloosterlanden. Deze regel voorziet in de bevoegdheid om bij omgevingsvergunning af te wijken van de maten, afmetingen en percentages tot niet meer dan 10% van die maten, afmetingen en percentages, genoemd in artikel 3.2.2 van de regels, met uitzondering van de maat voor de ashoogte van de windturbine;
3. Het bestemmingsplan Windturbines Kloosterlanden gewijzigd vast te stellen, bestaande uit de geometrische bepaalde planobjecten, als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.0150.D278VG01.-GML met bijbehorende bestanden, waarbij voor de locatie van de geometrische planobjecten gebruik is gemaakt van een ondergrond welke is ontleend aan de kadastrale versie 1-05-2012;
4. Het exploitatieplan Windturbines Kloosterlanden ongewijzigd vast te stellen;

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 27 februari 2013

De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

drs. S.J. Peet

ir. A.P. Heidema

Reactienota Zienswijzen

Windturbines Kloosterlanden

Gemeente Deventer
Januari 2012

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING.....	3
	1.1 ZIENSWIJZEN	3
	1.2 LEESWIJZER	3
2	ZIENSWIJZEN ONTWERPBESTEMMINGSPAN	4
	2.1 INGEDIENDE ZIENSWIJZEN	4

1 INLEIDING

Zienswijzen

Het College van burgemeester en wethouders heeft op 9 oktober 2012 besloten het bestemmingsplan "Windturbines Kloosterlanden" als ontwerp ter inzage te leggen, te samen met het exploitatieplan "Windturbines Kloosterlanden" en de ontwerp omgevingsvergunning Windpark Deventer. De stukken hebben van 18 oktober 2012 tot en met 28 november 2012 ter inzage gelegen, conform artikel 3.8 en artikel 6.14 van de Wet ruimtelijke ordening en afdeling 3.4. van de Algemene wet Bestuursrecht. In totaal zijn 29 zienswijzen ingediend.

Deze reactienota bevat de samenvatting en beantwoording van de zienswijzen ten aanzien van bovengenoemde plannen en de omgevingsvergunning.

De ingediende zienswijzen hebben geleid tot wijzigingen in de omgevingsvergunning. De ingediende zienswijzen hebben niet geleid tot noodzakelijke aanpassingen in het bestemmingsplan en exploitatieplan. Wel zijn er ambtelijke wijzigingen in het bestemmingsplan aangebracht. Alle wijzigingen zijn hieronder samengevat.

Wijzigingen op de verbeelding

Geen

Wijzigingen in de regels

Geen

Wijzigingen in de toelichting

- Paragraaf 3.2 is aangevuld met een passage over de interferentie van de windturbines met het beschermd stadsgezicht van Deventer. Daarnaast is aan de passage over 'landschappelijke inpassing – beperking' de provinciale insteek voor het zoek naar windturbinelocaties toegevoegd;
- Paragraaf 3.7 is aangevuld met de verwijzing naar jurisprudentie die ziet op de effecten van de plaatsing van windturbines op de luchthaven Teuge;
- Bijlage 1 is gewijzigd. Er is een visualisatie toegevoegd vanaf de spoorbrug in Deventer;
- Bijlage 8 is toegevoegd. In deze bijlage zijn de vooroverlegreacties, zoals genoemd in hoofdstuk 5 van de toelichting opgenomen.

Leeswijzer

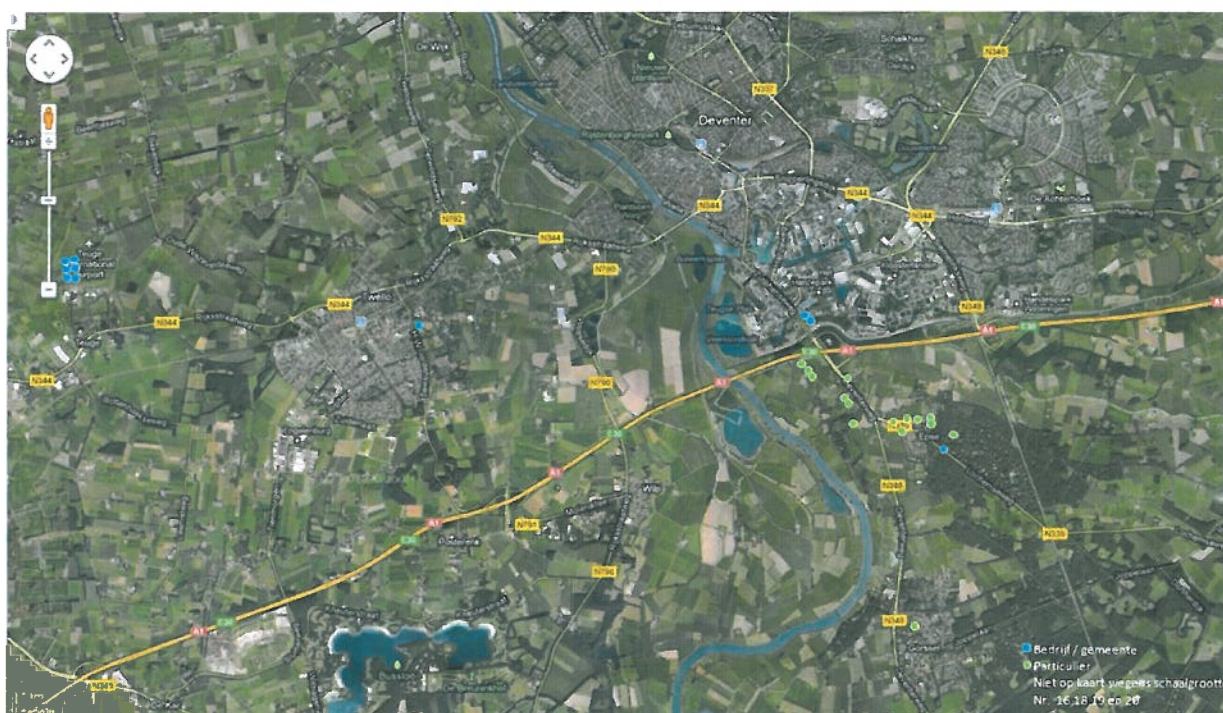
Deze reactienota betreft de zienswijzen op het ontwerp bestemmingsplan Windturbines Kloosterlanden alsmede op het ontwerpexploitatieplan en de ontwerpvergunning. Per zienswijze is in deze nota een samenvatting opgenomen met daarbij de beantwoording (*cursief* weergegeven).

2 Zienswijzen ontwerp-bestemmingsplan, ontwerp-exploitatieplan en ontwerpvergunning

Ingediende zienswijzen

Het ontwerpbestemmingsplan, het ontwerpexploitatieplan en de ontwerpomgevingsvergunning Windturbines Kloosterlanden hebben ter inzage gelegen van 18 oktober 2012 tot en met 28 november 2012. Binnen deze termijn zijn zienswijzen binnen gekomen:

Alle zienswijzen zijn binnen de termijn ingediend en voorzien van alle benodigde gegevens en zijn derhalve ontvankelijk. Op onderstaande kaart zijn de vestigingslocaties van de zienswijzeindieners weergegeven.

De zienswijzen zijn samengevat weergegeven en voorzien van beantwoording. De meeste zienswijzen zien op het ontwerpbestemmingsplan. Waar de zienswijzen expliciet zien op het exploitatieplan en/of de omgevingsvergunning wordt dit expliciet vermeld.

In bijlage 1 bij deze reactienota bevindt zich een overzicht van de NAW gegevens van reclamanten. Deze bijlage wordt met de analoge versie van het bestemmingsplan ter inzage gelegd, maar niet op internet gepubliceerd vanwege de bescherming van de privacy van reclamanten.

Reclamant 1

Samenvatting zienswijze tegen ontwerpbestemmingsplan en ontwerpomgevingsvergunning

1. Het plan is strijdig met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. De bewoners van Epse zijn later dan de bewoners in het Bramelt geïnformeerd over de plannen. Er is niet zorgvuldig onderzoek gedaan en gelijke gevallen worden niet gelijk behandeld (art.1 Grondwet);
2. De Crisis- en Herstelwet is niet van toepassing.

Deze wet is pas van toepassing voor een productie-installatie met een vermogen van 5 MW en meer. De twee turbines hebben volgens de omgevingsvergunning een vermogen van 4,7 MW.

3. Het plaatsen van twee windturbines is onvoldoende en weinig efficiënt. Er moet gezocht worden naar een andere locatie of meegedaan worden in een groter project. Zie het advies van de Commissie MER, het advies van de Adviesraad welstand planadviesraad monumenten en beschermd stadsgezicht (17 oktober 2012) en meer algemene en technische adviezen van het Rijk en Windunie die pleiten voor grote parken in open ruimte (aan kust of op zee).
4. Een aantal gevolgen is onvoldoende in kaart gebracht.
 - a. Er is uitgegaan van type turbine VESTAS V90 (3MW), maar in het bestemmingsplan is ruimte voor een nadere turbine met grotere wieken. Dit betekent mogelijk meer lawaai of slagschaduw.
 - b. Het bestemmingsplan gaat niet in op de GPS-nadering van vliegveld Teuge.
 - c. Vestas geeft aan dat mensen zich niet binnen een straal van 400 m van molens moeten verkeren, anders dan voor onderhoud. Er wordt niet aangegeven wat dit betekent voor omwonenden en verkeer binnen 400m van de met name de westelijke molen noch voor medewerkers van het waterschap Rijn en IJssel die hier onderhoud moeten verrichten.
 - d. Abusievelijk genummerd als c. Verkeer op A1 en afrit A1 kan worden afgeleid.
 - e. Abusievelijk genummerd als d. De planschade lijkt te laag ingeschat. Deventer bedrijven voelen zich benadeeld. Op basis van jurisprudentie zijn sommige huizen in Epse nog maar 150.000 euro waard.
 - f. Abusievelijk genummerd als e. Het gezondheidsrisico lijkt onvoldoende onderzocht. In Frankrijk en Duitsland houdt men een minimale afstand tot een windmolen aan van 1500 meter.
5. Er is geen vergunning of "verklaring van geen bezwaar aangevraagd bij de Provincie Gelderland en provincie Overijssel. Dit is nodig vanwege mogelijke negatieve effecten op het nabijgelegen Natura2000 gebied. Niet vermeld zijn aan-en afvliegroute van ganzen noch is melding gemaakt van de onverwinterende slechtvalk, een jaarronde beschermde vogelsoort, in de Wilpse Klei en Bolwerksweide. Er is geen ontheffing in het kader van de Flora-en faunawet aangevraagd.
6. De oostelijke turbine ligt in een groene omgeving zoals benoemd in artikel 2.1.1. onder h van de Omgevingsverordening van de Provincie Overijssel. Er moet daarom sprake zijn van de noodzakelijkheid van een park met drie of meer turbines.

Beantwoording:

1. *Wat betreft de latere informering van de bewoners van Epse. In de aanloop naar het raadsbesluit van 20 juli 2011 is de lijn gehanteerd dat binnen een straal van 1 kilometer van de windturbines zogenaamde huis-aan-huisjes werden verzonden aan alle daar aanwezige bewoners en bedrijven. Daarnaast is in Epse een aantal bewoners persoonlijk benaderd aan de Deventerweg en de Kletterstraat in de week van 23 juni 2011, nadat het college had besloten het definitieve voorstel aan de raad voor te leggen. Dit naast het gebruikelijke persbericht. Sinds aanvang 2012 is op verzoek overleg gestart met de bewonersvertegenwoordiging Epse. In opvolging van het besluit van de raad van 20 juli 2011 werd gestart met de opmaak van het bestemmingsplan en de bijbehorende onderzoeken. Hierin werden planning, voortgang, procedureopzet en wijze van communicatie besproken zodat de bewonersvertegenwoordiging de achterban adequaat kon informeren. In de aanloop naar het concept-bestemmingsplan werd afgesproken een huis-aan-huisverspreiding te kiezen die het gehele dorp Epse omvatte, waarin tevens werd aangegeven dat bewoners, indien gewenst, contact met de bewonersvertegenwoordiging contact op kunnen nemen. Deze werd op 21 en 22 juni 2012 verspreid. Ook werden exemplaren van het concept-bestemmingsplan fysiek aan de vertegenwoordiging overhandigd en werd afgesproken om in een later stadium een informatieavond te houden in Epse. Deze heeft op 31 oktober 2012 plaatsgevonden in het kader van het ontwerp-bestemmingsplan. De aankondiging hiervoor vond eveneens plaats via onder andere de dorpbrede huis-aan-huis-verspreiding, als ook via publicatie in de Berkelbode en De Gids voor wat betreft Epse/gemeente Lochem. Ook is een exemplaar ter inzage gelegd in het voormalige gemeentehuis te Gorssel, steunpunt voor gemeente Lochem.*
Wat betreft het gedane onderzoeken. Aan de locatiekeuze voor de windturbines Kloosterlanden is een heel aantal onderzoeken vooraf gegaan die hebben geleid tot

voorstellen aan de raad medio 2011 voor windturbines op deze locaties tussen de (geplande) bedrijventerreinen. Bij haar afweging in de besluitvorming d.d. 20 juli 2011 voor het schrappen van de windturbine nabij Het Bramelt, heeft de raad rekening gehouden met overige mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid van Het Bramelt die zouden kunnen leiden tot overlast voor de wijk als geheel. Het resultaat van het raadsbesluit is nu dat de afstand tot de dichtstbijzijnde turbine tot de kern van Epse en de wijk Het Bramelt ongeveer gelijk zijn. In bijlage 2 bij deze reactienota is een kaart opgenomen met de visualisatie van de genoemde afstand. De wat meer verspreid liggende bebouwing ten noordwesten van Epse, ligt inderdaad dichterbij met name de westelijke turbine, echter nog steeds wordt voldaan aan relevante wettelijke eisen en richtlijnen.

De formele procedure begint bij de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan, waardoor de gemeente Deventer van mening is dat niemand rechtsbescherming is onthouden en dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden. Er is voldoende onderzoek gedaan naar de effecten;

2. In afdeling 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening is de coördinatieprocedure opgenomen. Uit artikel 3.30 blijkt dat het via deze coördinatieprocedure mogelijk wordt om het verlenen van een omgevingsvergunning te coördineren met de herziening van een bestemmingsplan. De omgevingsvergunning volgt dan de procedure van de herziening van het bestemmingsplan. Dit geldt ook voor de rechtsbescherming. Daarmee is het dan ook juist dat de omgevingsvergunning, die is aangevraagd voor het windturbineproject ook onder de Crisis- en herstelwet valt, omdat het te coördineren bestemmingsplan voldoet aan de eisen gesteld in de Crisis- en Herstelwet;
3. De beoordeling van de mate waarin twee turbines al dan niet rendabel zijn is uiteindelijk aan de exploitant(en). Echter, bij het opstellen van de plannen is rekening gehouden met turbinetypes die in landsituaties, zoals in Deventer, leiden tot de meest gunstige energieopbrengsten. De keuze van de gemeente Deventer om binnen de eigen gemeentegrenzen het opwekken van windenergie mogelijk te maken is een zeer bewuste. De gemeente heeft hiervoor haar beleid voor het duurzaam opwekken van energie vastgelegd in verschillende plannen. Mede door het beleidsplan Energie 2004 en het Duurzaamheidsconvenant met de provincie Overijssel 2011 heeft de gemeente het initiatief genomen tot het plaatsen van windturbines. Expliciet is daarmee afgezien van het participeren in turbineplannen elders, zoals op zee en/of aan de kust. De gemeente wenst op deze wijze het opwekken van duurzame energie te faciliteren.
4.
 - a. Het klopt dat de verbeelding in het bestemmingsplan ziet op een windturbine met een grotere wielkengte. Echter deze wielkengte is op grond van de regels niet rechtstreeks toegestaan. De reden dat de verbeelding verschilt met de regels, zit in de mogelijkheid tot afwijking, geboden in artikel 11. Afwijking van de regels kan alleen als daarbij de verbeelding ongewijzigd blijft. Door op voorhand een grotere wielkengte op te nemen, kan van deze afwijkmogelijkheid gebruik worden gemaakt. De onderzoeken die onderdeel uitmaken van het bestemmingsplan zien op het bij recht mogelijk maken van een windturbine met een tiphoogte van 135 meter. Bij een aanvraag tot een hogere windturbine waarbij gebruikt wordt gemaakt van de afwijkmogelijkheid, moet de initiatiefnemer onderbouwen dat die specifieke windturbine aan de bestemmingsplanbepalingen en de wettelijke vereisten voldoet.
 - b. Ten aanzien van de vliegveiligheid is in het kader van de bestemmingsplanprocedure advies gevraagd bij het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Inspectie Leefomgeving en Transport en de Luchtverkeersleiding Nederland. In hoofdstuk 3 en 5 wordt in grote mate aandacht besteed aan de vliegveiligheid en de adviezen hieromtrent. De ontwikkeling van twee windturbines op de beoogde locaties verhoudt zich positief met geldende wetgeving en regelingen op het gebied van vliegveiligheid. Ook uit het advies van de Commissie voor de MER blijkt niet dat de windturbineplannen de vliegveiligheid onacceptabel wordt beïnvloeden.
Het beoogde instrument naderingsstelsel van luchthaven teuge is nog geen operationeel systeem is, men is nog bezig met onderzoeken. Het heeft dus geen direct effect op de afweging t.a.v. vliegveiligheid en wordt daarom niet genoemd.
 - c. Navraag bij Vestas leert dat het hier om een verouderd document gaat (2006) welke bestemd was voor monteurs in de Verenigde Staten. Het betreft een document voor de Vestas V90 60Hz, welke niet op de Nederlandse markt verkrijgbaar is of was. In het actuele document (2012) worden dergelijke afstanden niet gegeven. In het kader van het bestemmingsplan is een risicoanalyse uitgevoerd, welke als bijlage aan het

- bestemmingsplan is toegevoegd. In dit document worden de risico's vanwege de windturbines geanalyseerd en getoetst aan de daarvoor geldende richtlijnen en normen. De conclusie is dat het plan hieraan voldoet en dus geen onacceptabele risico's voor de omgeving oplevert. Windturbines dienen ook te voldoen aan eisen omtrent interne veiligheid. Bij interne veiligheid gaat het om voorzieningen in en aan de windturbines zelf, die de kans op onveilige situaties (o.a. brand, elektrocutie, afwerpen van ijsafzetting) zo klein mogelijk maken. Dergelijke interne veiligheidsvoorzieningen gelden voor elk type turbine in elke willekeurige opstelling. Deze veiligheidsvoorzieningen zijn samengevat in een geobjectiveerd eisenpakket NVN 11400-0 "Windturbines, voorschriften voor typecertificatie, technische eisen" of haar opvolger IEC 61400-1 "Wind Turbine Safety and Design". Alleen gecertificeerde windturbines voorzien van een geldig typecertificaat conform (een van) de hierboven genoemde normen komen in Nederland in aanmerking voor een omgevingsvergunning.*
- d. Rijkswaterstaat heeft aangegeven geen aanleiding te hebben geen medewerking aan het plan te verlenen. De windturbines staan gepland op ruim 50 meter afstand tot de A1, waardoor er geen ontoelaatbare risico's voor passanten ontstaan;*
 - e. Het is juist dat de wijziging van het bestemmingsplan voor de beoogde windturbines in beginsel kan leiden tot een planologisch nadeliger situatie voor meerdere woningen. De gemeente heeft in haar locatiestudie gezocht naar een locatie met zo min mogelijk effect op de omgeving en in die zin naar een minimalisatie van de negatieve waarde. De zogenaamde planschade is in Nederland aanvaardbaar indien naar minimalisatie wordt gestreefd en in voldoende mate schadeloosstelling zoals in de wet voorzien, wordt geboden. De gemeente zal hierin voorzien. De uiteindelijke hoogte van de tegemoetkoming in planschade kan alleen bepaald worden na het indienen van een specifiek, daartoe gericht verzoek. Dit kan na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan worden ingediend bij het college en wordt behandeld overeenkomstig de gemeentelijke planschadeprocedure;*
 - f. De ontwikkeling voldoet aan de wettelijke eisen in Nederland. Enkel hierop kan toetsing plaatsvinden. Dat in andere landen, zoals genoemd Duitsland en Frankrijk, andere normen gehanteerd worden is niet uitzonderlijk, dat is bij een grote hoeveelheid wettelijke bepalingen het geval. Logischerwijs kan hier niet aan getoetst worden.*
- 5. In bijlage 5 van het bestemmingsplan is de ecologische beoordeling opgenomen van realisatie van de twee windturbines. De conclusie uit deze beoordeling is dat er geen conflict optreedt met de Natuurbeschermingswet, er geen negatieve effecten zijn op de natuurwaarden van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur, de aangewezen ganzenfoerageergebieden en de aangewezen weidevogelgebieden. Ook veroorzaakt de ontwikkeling geen conflict met de Flora en Faunawet. Er hoeft geen verklaring van geen bezwaar te worden aangevraagd bij de Provincies en op voorhand is geen ontheffing van de Flora en Faunawet noodzakelijk. Mogelijk in de uitvoering van werkzaamheden aan de herinrichting van de Schipbeek. Deze planologische procedure ziet echter alleen op de mogelijkheid tot realisatie van de windturbines en niet op de herinrichting.*
- In de Omgevingsverordening is het principe van verplichte clustering vastgelegd. Dit houdt in dat als de intentie aanwezig is om windturbines in het buitengebied (in de Omgevingsverordening wordt hiervoor de term 'groene omgeving' gehanteerd) zijn windturbines alleen toegestaan in de vorm van windparken. Een windpark bestaat dan uit minimaal 4 windturbines. De beoogde locaties bevinden zich in de stadsrandzone van de stad Deventer. Zij staan ingeklemd tussen de Rijksweg A1 (zuid) en het bedrijventerrein (noord), de Zutphenseweg (west) en de spoorlijn Deventer-Zutphen/ Siemelinksweg (oost). Op termijn wordt aan de zuidzijde van de Rijksweg A1 een nieuw bedrijventerrein ontwikkeld. Het terrein heeft geen directe aansluiting met het buitengebied. Dat de huidige bestemming voor de oostelijke turbine 'Groen' is, maakt dit niet anders (de beoogde locatie voor de westelijke windturbine heeft de bestemming 'Verkeer'). Deze bestemming is gerelateerd aan het feit dat het gebied een primair watergebied is, bij hoog water loopt het gebied onder. Toetsing van het bestemmingsplan aan deze beperking laat zien dat het plangebied niet gelegen is in de door de Provincie omschreven 'groene omgeving'. De noodzakelijkheid van een windpark met 4 windturbines is dan ook geen vereiste. Er is in het traject voorafgaand intensief contact geweest met de Provincie. In hoofdstuk 5 van het bestemmingsplan is hier aandacht aan geschonken. De Provincie geeft in haar vooroverlegreactie aan dat de ontwikkeling niet in strijd is met de Omgevingsverordening. Deze vooroverlegreactie treft u aan in het bestemmingsplan onder bijlage 8.*

Conclusie:

Deze zienswijze tegen zowel het bestemmingsplan als de omgevingsvergunning is ongegrond en geven geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan en omgevingsvergunning.

Reclamant 2

Samenvatting zienswijze

In het bestemmingsplan wordt gesteld dat voornamelijk ganzensoorten fourageren en rusten in gebieden ver van de windturbines. Er worden ter onderbouwing gegevens gebruikt uit oktober 2010. De trek loopt echter van medio november tot eind maart/begin april. Het onderzoek is niet zorgvuldig uitgevoerd, ook omdat er een veel groter aantal vogels dagelijks neerdaalt en vertrekt in het gebied dichterbij de windturbines (tussen burg A1 tot en met pontje Gorssel/Dommerbeek), dan in het onderzoek beschreven staat.

Beantwoording:

De trek van de betreffende vogelsoorten vindt voornamelijk plaats in een noord-zuidelijke richting, namelijk langs de IJssel en de uiterwaarden daarvan. In de zienswijze van reclamant worden de betreffende gebieden als volgt beschreven: 'de weidegebieden west en zuid langs de IJssel, links en rechts van de Weerdsweg, winterdijk, Bolmansweg, winterdijk naar het pontje in Gorssel'. Deze en andere gebieden langs de IJssel zijn inderdaad voor deze vogels van belang en het kan daarbij om relatief grote aantallen vogels gaan. Afgaande op de satellietkaart blijken met name de weilanden ten westen van de IJssel van belang voor ganzen, de oostkant in mindere mate. Reclamant voegde bij zijn brief een bijlage met gegevens van vogeltellingen. Deze gegevens zijn echter niet specifiek genoeg om te kunnen bepalen in welke delen langs de IJssel en ten zuiden van Deventer grote aantallen vogels zijn aangetroffen.

De dichtstbijzijnde beoogde windturbine staat op minimaal ca. 1 km afstand van weidegebieden die westelijk van de IJssel liggen en voor de betreffende vogels van belang kunnen zijn. De tweede beoogde windturbine staat verder naar het oosten op een afstand van minimaal ca. 2 km van deze weidegebieden. Het plangebied voor beide windturbines ligt dus niet binnen de noord-zuid georiënteerde vliegroute langs de IJssel, die voor de betreffende vogels van belang is.

Het is niet te verwachten dat ganzen en eenden een oost-west georiënteerde vliegroute gebruiken die over het plangebied ligt. Wanneer sprake zou zijn van een dergelijke vliegroute, dan zou deze niet boven het beboste plangebied en nabij de A1 worden verwacht, maar zuidelijk daarvan, dus boven het meer open gebied tussen Deventer en Epse. Het weidegebied wordt niet of nauwelijks door ganzen en eenden gebruikt. De reden daarvoor is naar verwachting het feit dat het landschap voor de betreffende soorten niet open genoeg is en omdat grotere wateroppervlakten en plas-drasgebieden ontbreken. De aanwezigheid van een oost-west georiënteerde vliegroute nabij het plangebied is daarom niet waarschijnlijk en er is geen sprake van belangrijke foerageer- en/of rustgebieden van de betreffende vogelsoorten direct ten zuiden van het plangebied.

Om deze redenen is het niet te verwachten dat de beoogde windturbines een verstoring veroorzaken van ganzen en eenden tijdens de seizoensafhankelijke vliegbewegingen. In bijlage 3 is ter bevestiging hiervan brief opgenomen van het ecologisch onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga.

Conclusie

Deze zienswijze is ongegrond en leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 3

Samenvatting zienswijzen tegen ontwerpbestemmingsplan, ontwerpexploitatieplan en ontwerpvergunning

1. Het nut en noodzaak van de windturbines wordt door reclamant betwijfeld. Het rendement van de windturbines is laag, te meer omdat de provincie Overijssel een van de meest windarme provincies is. Het plaatsen van de twee windturbines vergt ook een te grote investering voor het rendement wat wordt gehaald, de kosten zullen hoger zijn dan de baten;
2. De enorme windturbines tasten het stadsgezicht van Deventer aan;

3. Reclamant geeft aan dat de gezondheid van omwonenden van een windturbine wordt aangetast. Geluidsoverlast blijkt hierbij het grootste probleem te vormen.
4. Reclamant stelt dat de slagschaduw veel hinder kan veroorzaken;
5. Het loslaten van ijsafzetting op de wieken kan leiden tot gevaarlijke situaties in de nabijheid van woningen en het industrieterrein;
6. Op grond van het gelijkheidsbeginsel dient de westelijke molen geschrapt te worden aangezien ook de meest oostelijke is komen te vervallen op grond van leefbaarheid. De onderhavige molen staat dicht bij huizen en tast dus zelfs nog meer de woonomgeving en gezondheid aan;
7. De bouw van de windturbines veroorzaakt een zodanig waardeverminderend effect dat dit niet aanvaardbaar is.

Beantwoording:

1. *De keuze van de gemeente Deventer om binnen de eigen gemeentegrenzen het opwekken van windenergie mogelijk te maken is een zeer bewuste. De gemeente heeft hiervoor haar beleid voor het duurzaam opwekken van energie vastgelegd in verschillende plannen. Mede door het beleidsplan Energie 2004 en het Duurzaamheidsconvenant met de provincie Overijssel 2011 heeft de gemeente het initiatief genomen tot het plaatsen van windturbines. Expliciet is daarmee afgezien van het participeren in turbineplannen elders, zoals op zee en/of aan de kust. De gemeente wenst op deze wijze het opwekken van duurzame energie te faciliteren. De beoordeling van de mate waarin twee turbines al dan niet rendabel zijn is uiteindelijk aan de exploitant(en). Echter, bij het opstellen van de plannen is rekening gehouden met turbintypes die in landsituaties, zoals in Deventer, leiden tot de meest gunstige energieopbrengsten.*
Reclamant verwijst in haar zienswijze naar een recent onderzoek van de Nederlandse expert Cees le Pair. Op 2 november zijn de Kamervragen die gesteld zijn vanwege die studie van Le Pair beantwoord door Minister Verhagen. Hij komt, samen met deskundigen van het CBS, tot de conclusie dat de studie onjuist gebruik maakt van CBS-gegevens, eenzijdig gericht is op de beperkingen van windenergie en het elektriciteitssysteem onjuist versimpelt.
2. *De windturbines zijn voorzien op circa 2,5 km. van het beschermd stadsgezicht van Deventer. Uit jurisprudentie kan worden opgemaakt dat wettelijk de bescherming geldt binnen de reikwijdte van het tot beschermd stadsgezicht aangewezen gebied. Door de genoemde afstand interfereren de windturbines niet of – vanuit een beperkt aantal gezichtsvelden – in beperkte mate met het beschermd stadsgezicht. Als voorbeelden worden gegeven: vanaf de A1 IJsselbrug is er geen interferentie, vanaf de spoorbrug is er wel interferentie. Vanwege de afstand blijven de verhoudingen beperkt tot een goed schaalniveau waarin sprake is van een vanuit de acceptatie dat sprake is van interferentie, die ook onderling een versterkende werking kan hebben: het beschermde en historische IJsselfront en de moderne turbines voor duurzame energie opwekking op respectvolle afstand van elkaar;*
3. *Om de effecten van het plaatsen van de windturbines, waaronder voor de gezondheid, in beeld te brengen is akoestisch onderzoek uitgevoerd door Pondera services (kenmerk S12027 A WP Kloosterlanden V6.docx, datum 18 september 2012). In dat onderzoek is onder meer aandacht gegeven aan het geluid, afkomstig van de windturbines, in relatie tot het aanwezige wegverkeersgeluid. Uit dat onderzoek blijkt dat het geluid, afkomstig van de windturbines, ongeveer 20 decibel (dB) onder de waarde van het geluidniveau ter plaatse liggen. Het geluidniveau ter plaatse wordt in hoofdzaak veroorzaakt door het verkeer op Rijksweg A1. Geconcludeerd kan worden dat het geluid vanwege de turbines ter plaatse niet of nauwelijks zal bijdragen en zeker niet hinderlijker zal zijn dan het geluid vanwege het verkeer op de A1. Voor wat betreft het 'Van den Berg-effect', wat reclamant aanvoert in haar zienswijze kan worden aangevoerd, dat in de planvorming weldegelijk rekening is gehouden met het 'van den Berg-effect', namelijk in de normstelling van het Activiteitenbesluit voor het geluid, afkomstig van windturbines. Dit effect gaat over windschering en het nachtelijk windmaximum bij de beoordeling van windturbinegeluid. De geluidproductie van windturbines is afhankelijk van de windsnelheid op ashoogte. Op ashoogte kan het waaien terwijl het op leefhoogte (ter hoogte van de woningen) windstil kan zijn. Het verschijnsel dat geluid vanwege in bedrijf zijnde windturbines wordt waargenomen terwijl het op de leefhoogte windstil is wordt het 'Van den Berg-effect' genoemd. In het akoestisch onderzoek is aangetoond dat de windturbines ter plaatse voldoen aan de normstelling vanwege het Activiteitenbesluit. In deze normstelling is het 'Van den Berg-effect' meegenomen. Dit wil niet wegnemen dat de windturbines nooit te horen zullen zijn en dat nooit sprake zal zijn van een concrete*

- hinderbeleving, maar dat met het geluidniveau ter plaatse sprake zal zijn van een situatie die wettelijk aanvaardbaar geacht wordt.*
- 4. Windturbines veroorzaken inderdaad slagschaduw. Slagschaduw van een windturbine is de bewegende schaduw van de draaiende wieken. Als slagschaduw op het raam van een woning valt kan dat als hinderlijk worden ervaren. De norm voor slagschaduw is gegeven in een ministeriële regeling (Regeling van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 9 november 2007, nr. DJZ 2007104180 houdende algemene regels voor inrichtingen). In deze regeling is in artikel 3.12 voorgeschreven dat een turbine is voorzien van een automatische stilstandvoorziening die de windturbine afschakelt indien slagschaduw optreedt ter plaatse van gevoelige objecten voor zover de afstand tussen de turbine en de woning minder bedraagt dan twaalf maal de rotordiameter en gemiddeld meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten slagschaduw kan optreden. In het slagschaduwonderzoek, welke onderdeel van het bestemmingsplan uitmaakt, is deze norm (vertaald naar 17 x 20 min = 5:40 uur / jaar) op de kaart ingetekend. De woning van reclamant ligt ruim buiten deze contour, de slagschaduwhinder zal dus minder zijn dan 5:40 uur per jaar. Vanwege de ligging (ten zuiden van de westelijke windturbine) kan er alleen slagschaduw optreden als gevolg van de oostelijk windturbine (afstand is ca. 1.000m.) tijdens zonsopkomst. Slagschaduw zal, vanwege de draaiing van de aarde, niet langer dan 20 minuten op één plek aanwezig zijn. Overigens wordt bij alle woningen in de omgeving van de windturbines voldaan aan de wettelijke slagschaduwnorm.*
 - 5. Er kan zich 's winters inderdaad ijsafzetting op de wieken voordoen. Het aantal keren per jaar dat ijs aangroeit aan een blad is sterk afhankelijk van de lokale omstandigheden. Volgens schattingen van de opstellers van het Handboek Risicozonering Windturbines komt de situatie in Nederland maximaal twee keer per jaar voor. Uit ervaring is bekend dat in Nederland ijsafzetting op de bladen meestal ontstaat tijdens stilstand van de turbine. De windturbines in Deventer zullen op z'n minst met ijsdetectie worden uitgerust. Bij ijsdetectie zullen de windturbines direct stil gezet worden en parallel aan de rijksweg gedraaid worden om wegslingerend ijs te voorkomen.*
 - 6. Aan de locatiekeuze voor de windturbines Kloosterlanden is een aantal onderzoeken vooraf gegaan die hebben geleid tot de voorstellen aan de raad medio 2011. Bij haar afweging in de besluitvorming d.d. 20 juli 2011 voor het schrappen van de windturbine nabij Het Bramelt, heeft de raad rekening gehouden met overige mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid van Het Bramelt die zouden kunnen leiden tot overlast voor de wijk als geheel. Het resultaat van het raadsbesluit is nu dat de afstand tot de dichtstbijzijnde turbine tot de kern van Epse en de wijk Het Bramelt ongeveer gelijk zijn. In bijlage 2 bij deze reactienota is een kaart opgenomen met de visualisatie van de genoemde afstand. De wat meer verspreid liggende bebouwing ten noordwesten van Epse, zoals de woning van reclamant, ligt inderdaad dicht bij met name de westelijke turbine, echter nog steeds blijft worden voldaan aan relevante wettelijke eisen en richtlijnen. Dat hier uit oogpunt van het gelijkheidsbeginsel consequenties zouden moeten worden getrokken is echter niet aan de orde.*
 - 7. Het is juist dat de wijziging van het bestemmingsplan voor de beoogde windturbines in beginsel kan leiden tot een planologisch nadeliger situatie voor meerdere woningen. De gemeente heeft in haar locatiestudie gezocht naar een locatie met zo min mogelijk effect op de omgeving en in die zin naar een minimalisatie van de negatieve waarde. De zogenaamde planschade is in Nederland aanvaardbaar indien naar minimalisatie wordt gestreefd en in voldoende mate schadeloosstelling zoals in de wet voorzien, wordt geboden. De gemeente zal hierin voorzien. De uiteindelijke hoogte van de tegemoetkoming in planschade kan alleen bepaald worden na het indienen van een specifiek, daartoe gericht verzoek. Dit kan na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan worden ingediend bij het college en wordt behandeld overeenkomstig de gemeentelijke planschadeprocedure.*

Conclusie:

Deze zienswijzen tegen zowel het ontwerpbestemmingsplan, ontwerpexploitatieplan als de ontwerpvergunning zijn ongegrond en vormen geen aanleiding tot aanpassing van de genoemde plannen, dan wel de omgevingsvergunning.

Reclamant 4
Reclamant 5

Samenvatting zienswijzen

1. Geluidshinder/overlast, ook voor de gezondheid;
2. Horizonvervuiling;
3. Nadelige invloed op de waarde woningen;
4. Slagschaduw;
5. Reclamant vindt het onfatsoenlijk dat er wel geluisterd wordt naar inwoners van Colmschate en niet naar inwoners van Epse;
6. Reclamanten ervaren een dubbele overlast nu ook het bedrijventerrein A1 aan de grens van Epse wordt gerealiseerd;

Beantwoording:

1. *Om de effecten van het plaatsen van de windturbines, waaronder voor de gezondheid, in beeld te brengen is akoestisch onderzoek uitgevoerd door Pondera services (kenmerk S12027 A WP Kloosterlanden V6.docx, datum 18 september 2012). In dat onderzoek is onder meer aandacht gegeven aan het geluid, afkomstig van de windturbines, in relatie tot het aanwezige wegverkeersgeluid. Uit dat onderzoek blijkt dat het geluid, afkomstig van de windturbines, ongeveer 20 decibel (dB) onder de waarde van het geluidniveau ter plaatse liggen. Het geluidniveau ter plaatse wordt in hoofdzaak veroorzaakt door het verkeer op Rijksweg A1. Geconcludeerd kan worden dat het geluid vanwege de turbines ter plaatse niet of nauwelijks zal bijdragen en zeker niet hinderlijker zal zijn dan het geluid vanwege het verkeer op de A1.*
2. *De windturbines zijn voorzien op circa 2,5 km. van het beschermd stadsgezicht van Deventer. Uit jurisprudentie kan worden opgemaakt dat wettelijk de bescherming geldt binnen de reikwijdte van het tot beschermd stadsgezicht aangewezen gebied. Door de genoemde afstand interfereren zij niet of – vanuit een beperkt aantal gezichtsvelden - in beperkte mate met het beschermd stadsgezicht. Als voorbeelden worden gegeven: vanaf de A1 IJsselbrug is er geen interferentie, vanaf de spoorbrug is er wel interferentie. Vanwege de afstand blijven de verhoudingen beperkt tot een goed schaalniveau waarin sprake is van een vanuit de acceptatie dat sprake is van interferentie, die ook onderling een versterkende werking kan hebben: het beschermde en historische IJsselfront en de moderne turbines voor duurzame energie opwekking op respectvolle afstand van elkaar. Daarnaast volgt de gemeente Deventer in haar onderbouwing voor de landschappelijke inpassing en het effect op het omringende kleinschalige landschap en van de IJssel de provinciale insteek om de windturbinelocaties te zoeken op/of langs bedrijventerreinen en/of langs grootschalige infrastructuur 'logisch en aanvaardbaar'. Het provinciaal beleid heeft gegeven de grootte van moderne windturbines specifieke richtlijnen opgesteld. Windturbinelocaties markeren op deze wijze in het landschap de aanwezigheid van andere activiteiten; bedrijvigheid en/of mobiliteit/vervoer. De grootte van de turbines is daarbij juist uitgangspunt. Het na te streven effect is dat windturbines landmarks zijn waarbij in de buurt bedrijvigheid en infrastructuur mag worden verwacht;*
3. *Het is juist dat de wijziging van het bestemmingsplan voor de beoogde windturbines in beginsel kan leiden tot een planologisch nadeliger situatie voor meerdere woningen. De gemeente heeft in haar locatiestudie gezocht naar een locatie met zo min mogelijk effect op de omgeving en in die zin naar een minimalisatie van de negatieve waarde. De zogenaamde planschade is in Nederland aanvaardbaar indien naar minimalisatie wordt gestreefd en in voldoende mate schadeloosstelling zoals in de wet voorzien, wordt geboden. De gemeente zal hierin voorzien. De uiteindelijke hoogte van de tegemoetkoming in planschade kan alleen bepaald worden na het indienen van een specifiek, daartoe gericht verzoek. Dit kan na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan worden ingediend bij het college en wordt behandeld overeenkomstig de gemeentelijke planschadeprocedure;*
4. *Windturbines veroorzaken slagschaduw. Slagschaduw van een windturbine is de bewegende schaduw van de draaiende wieken. Als slagschaduw op het raam van een woning valt kan dat als hinderlijk worden ervaren. De norm voor slagschaduw is gegeven in een ministeriële regeling (Regeling van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 9 november 2007, nr. DJZ 2007104180 houdende algemene regels voor inrichtingen). In deze regeling is in artikel 3.12 voorgeschreven dat een turbine is voorzien van een automatische stilstandvoorziening die de windturbine afschakelt indien slagschaduw optreedt ter plaatse van gevoelige objecten voor zover de afstand tussen de turbine en de woning minder bedraagt dan twaalf maal de rotordiameter en gemiddeld meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten slagschaduw kan optreden. In het*

slagschaduwonderzoek, welke onderdeel van het bestemmingsplan uitmaakt, is deze norm (vertaald naar 17 x 20 min = 5:40 uur / jaar) op de kaart ingetekend. Conclusie is dat er zich geen woningen binnen de slagschaduwcontour bevinden.

5. *Aan de locatiekeuze voor de windturbines Kloosterlanden is aan aantal onderzoeken vooraf gegaan die hebben geleid tot de voorstellen aan de raad medio 2011. Bij haar afweging in de besluitvorming d.d. 20 juli 2011 voor het schrappen van de windturbine nabij Het Bramelt, heeft de raad rekening gehouden met overige mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid van Het Bramelt die zouden kunnen leiden tot overlast voor de wijk als geheel. Het resultaat van het raadsbesluit is nu dat de afstand tot de dichtstbijzijnde turbine tot de kern van Epse en de wijk Het Bramelt ongeveer gelijk zijn. In bijlage 2 bij deze reactienota is een kaart opgenomen met de visualisatie van de genoemde afstand. De wat meer verspreid liggende bebouwing ten noordwesten van Epse, ligt inderdaad dichterbij met name de westelijke turbine, echter nog steeds blijft worden voldaan aan relevante wettelijke eisen en richtlijnen.*
6. *Zie antwoord onder 5.*

Conclusie:

Deze zienswijzen zijn ongegrond en vormen geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 6

Reclamant 7

Samenvatting zienswijzen

1. Wij zijn niet in een vroeg stadium geïnformeerd over de plannen;
2. Er dient draagvlak te zijn voor de plannen en dat ontbreekt bij de inwoners van Epse, daarnaast dienen inwoners van Epse gelijk behandeld te worden als de inwoners van Colmschate;
3. Windturbines kunnen gezondheidsproblemen opleveren;
4. De skyline van Deventer wordt duurzaam verknoeid, het plan is in strijd met redelijke eisen van welstand;

Beantwoording:

1. *In de aanloop naar het raadsbesluit van 20 juli 2011 is de lijn gehanteerd dat binnen een straal van 1 kilometer van de windturbines zogenaamde huis-aan-huisjes werden verzonden aan alle daar aanwezige bewoners en bedrijven. Daarnaast is in Epse een aantal bewoners persoonlijk benaderd aan de Deventerweg en de Kletterstraat in de week van 23 juni 2011, nadat het college had besloten het definitieve voorstel aan de raad voor te leggen. Dit naast het gebruikelijke persbericht. Sinds aanvang 2012 is op verzoek overleg gestart met de bewonersvertegenwoordiging Epse. In opvolging van het besluit van de raad van 20 juli 2011 werd gestart met de opmaak van het bestemmingsplan en de bijbehorende onderzoeken. Hierin werden planning, voortgang, procedureopzet en wijze van communicatie besproken zodat de bewonersvertegenwoordiging de achterban adequaat kon informeren. In de aanloop naar het concept-bestemmingsplan werd afgesproken een huis-aan-huisverspreiding te kiezen die het gehele dorp Epse omvatte, waarin tevens werd aangegeven dat bewoners, indien gewenst, contact met de bewonersvertegenwoordiging contact op kunnen nemen. Deze werd op 21 en 22 juni 2012 verspreid. Ook werden exemplaren van het concept-bestemmingsplan fysiek aan de vertegenwoordiging verzonden en werd afgesproken om in een later stadium een informatie avond te houden in Epse. Deze heeft op 31 oktober 2012 plaatsgevonden in het kader van het ontwerp-bestemmingsplan. De aankondiging hiervoor vond eveneens plaats via onder andere de dorpbrede huis-aan-huis-verspreiding, als ook via publicatie in de Berkelbode en De Gids voor wat betreft Epse/gemeente Lochem. Ook is een exemplaar ter inzage gelegd in het voormalige gemeentehuis te Gorssel, steunpunt voor gemeente Lochem. Gemeente Deventer is derhalve van mening dat belanghebbenden op een voldoende vroegtijdig moment zijn geïnformeerd.*
2. *Aan de locatiekeuze voor de windturbines Kloosterlanden is aan aantal onderzoeken vooraf gegaan die hebben geleid tot de voorstellen aan de raad medio 2011. Bij haar afweging in de besluitvorming d.d. 20 juli 2011 voor het schrappen van de windturbine nabij Het Bramelt,*

heeft de raad rekening gehouden met overige mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid van Het Bramelt die zouden kunnen leiden tot overlast voor de wijk als geheel. Het resultaat van het raadsbesluit is nu dat de afstand tot de dichtstbijzijnde turbine tot de kern van Epse en de wijk Het Bramelt ongeveer gelijk zijn. In bijlage 2 bij deze reactienota is een kaart opgenomen met de visualisatie van de genoemde afstand. De wat meer verspreid liggende bebouwing ten noordwesten van Epse, ligt inderdaad dicht bij met name de westelijke turbine, echter nog steeds blijft worden voldaan aan relevante wettelijke eisen en richtlijnen. Overigens is gemeente zich er van bewust dat 100% draagvlak geen realistische doelstelling is.

3. Om de effecten van het plaatsen van de windturbines, waaronder voor de gezondheid, in beeld te brengen is akoestisch onderzoek uitgevoerd door Pondera services (kenmerk S12027 A WP Kloosterlanden V6.docx, datum 18 september 2012). In dat onderzoek is onder meer aandacht gegeven aan het geluid, afkomstig van de windturbines, in relatie tot het aanwezige wegverkeersgeluid. Uit dat onderzoek blijkt dat het geluid, afkomstig van de windturbines, ongeveer 20 decibel (dB) onder de waarde van het geluidniveau ter plaatse liggen. Het geluidniveau ter plaatse wordt in hoofdzaak veroorzaakt door het verkeer op Rijksweg A1. Geconcludeerd kan worden dat het geluid vanwege de turbines ter plaatse niet of nauwelijks zal bijdragen en zeker niet hinderlijker zal zijn dan het geluid vanwege het verkeer op de A1. Het geluidsniveau voldoet aan de wettelijke eisen in Nederland. Enkel hierop kan toetsing plaatsvinden. Dat in andere landen, zoals genoemd Duitsland en Frankrijk, andere normen gehanteerd worden is niet uitzonderlijk, dat is bij een grote hoeveelheid wettelijke bepalingen het geval. Logischerwijs hoeft hier niet aan getoetst te worden.
4. De windturbines zijn voorzien op circa 2,5 km. van het beschermd stadsgezicht van Deventer. Uit jurisprudentie kan worden opgemaakt dat wettelijk de bescherming geldt binnen de reikwijdte van het tot beschermd stadsgezicht aangewezen gebied. Door de genoemde afstand interfereren zij niet of – vanuit een beperkt aantal gezichtsvelden - in beperkte mate met het beschermd stadsgezicht. Als voorbeelden worden gegeven: vanaf de A1 IJsselbrug is er geen interferentie, vanaf de spoorbrug is er wel interferentie. Vanwege de afstand blijven de verhoudingen beperkt tot een goed schaalniveau waarin sprake is vanuit de acceptatie dat sprake is van interferentie, die ook onderling een versterkende werking kan hebben: het beschermde en historische IJsselfront en de moderne turbines voor duurzame energie opwekking op respectvolle afstand van elkaar. Daarnaast volgt de gemeente Deventer in haar onderbouwing voor de landschappelijke inpassing en het effect op het omringende kleinschalige landschap en van de IJssel de provinciale insteek om de windturbinelocaties te zoeken op/of langs bedrijventerreinen en/of langs grootschalige infrastructuur 'logisch en aanvaardbaar'. Het provinciaal beleid heeft gegeven de grootte van moderne windturbines specifieke richtlijnen opgesteld. Windturbinelocaties markeren op deze wijze in het landschap de aanwezigheid van andere activiteiten; bedrijvigheid en/of mobiliteit/vervoer. De grootte van de turbines is daarbij juist uitgangspunt. Het na te streven effect is dat windturbines landmarks zijn waarbij in de buurt bedrijvigheid en infrastructuur mag worden verwacht;

Conclusie:

Deze zienswijzen zijn ongegrond en vormen geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 8

Reclamant 9

Samenvatting zienswijzen

1. Last en schade van lawaai en slagschaduw, planschade;
2. Landschapsverminking;
3. Last voor dieren zoals vleermuizen, buizerds en ooievaars (enkel Van Berkum);
4. Invloed op gezondheid van omwonenden, denk aan slaapstoornissen;
5. Gevaar voor de veiligheid, denk aan landbouwers onder de molens, afbrekende wieken, op hol slaan van de molen of vallende ijsklompen op mensen of wagens;
6. Behalve hoorbaar lawaai is ook sprake van niet hoorbaar, maar wel voelbaar lawaai (1-20 Hz). Hier kun je onrustig van worden zonder dat je dit weet.

7. Rendementen zijn laag, steun van Gemeentes is nodig is uit onderzoek gebleken.
8. Het gerucht gaat dat de derde turbine niet doorgaat omdat een projectmanager er dichtbij woont.
9. Bouwkosten die nodig zijn.
10. Verstoring betrouwbaarheid stroomvoorziening. (enkel Van Berkum)
11. Stabiliteit in het Europese stroomnet is in gevaar: bij teveel of geen wind treden ongewenste fluctuaties op. Conventionele centrales moeten dit opvangen met extra CO2 uitstoot tot gevolg. Grootschalige stroomuitval gaat een keer gebeuren. (enkel van Berkum)
Lage rendementspercentage.

Beantwoording:

1. *Om de effecten van het plaatsen van de windturbines, waaronder voor de gezondheid, in beeld te brengen is akoestisch onderzoek uitgevoerd door Pondera services (kenmerk S12027 A WP Kloosterlanden V6.docx, datum 18 september 2012). In dat onderzoek is onder meer aandacht gegeven aan het geluid, afkomstig van de windturbines, in relatie tot het aanwezige wegverkeersgeluid. Uit dat onderzoek blijkt dat het geluid, afkomstig van de windturbines, ongeveer 20 decibel (dB) onder de waarde van het geluidniveau ter plaatse liggen. Het geluidniveau ter plaatse wordt in hoofdzaak veroorzaakt door het verkeer op Rijksweg A1. Geconcludeerd kan worden dat het geluid vanwege de turbines ter plaatse niet of nauwelijks zal bijdragen en zeker niet hinderlijker zal zijn dan het geluid vanwege het verkeer op de A1. Het geluidsniveau voldoet aan de wettelijke eisen in Nederland. Het is juist dat de wijziging van het bestemmingsplan voor de beoogde windturbines in beginsel kan leiden tot een planologisch nadeliger situatie voor meerdere woningen. De gemeente heeft in haar locatiestudie gezocht naar een locatie met zo min mogelijk effect op de omgeving en in die zin naar een minimalisatie van de negatieve waarde. De zogenaamde planschade is in Nederland aanvaardbaar indien naar minimalisatie wordt gestreefd en in voldoende mate schadeloosstelling zoals in de wet voorzien, wordt geboden. De gemeente zal hierin voorzien. De uiteindelijke hoogte van de tegemoetkoming in planschade kan alleen bepaald worden na het indienen van een specifiek, daartoe gericht verzoek. Dit kan na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan worden ingediend bij het college en wordt behandeld overeenkomstig de gemeentelijke planschadeprocedure.*
2. *De windturbines zijn voorzien op circa 2,5 km. van het beschermd stadsgezicht van Deventer. Uit jurisprudentie kan worden opgemaakt dat wettelijk de bescherming geldt binnen de reikwijdte van het tot beschermd stadsgezicht aangewezen gebied. Door de genoemde afstand interfereren zij niet of – vanuit een beperkt aantal gezichtsvelden – in beperkte mate met het beschermd stadsgezicht. Als voorbeelden worden gegeven: vanaf de A1 IJsselbrug is er geen interferentie, vanaf de spoorbrug is er wel interferentie. Vanwege de afstand blijven de verhoudingen beperkt tot een goed schaalniveau waarin sprake is van een vanuit de acceptatie dat sprake is van interferentie, die ook onderling een versterkende werking kan hebben: het beschermde en historische IJsselfront en de moderne turbines voor duurzame energie opwekking op respectvolle afstand van elkaar. Daarnaast volgt de gemeente Deventer in haar onderbouwing voor de landschappelijke inpassing en het effect op het omringende kleinschalige landschap en van de IJssel de provinciale insteek om de windturbinelocaties te zoeken op/of langs bedrijventerreinen en/of langs grootschalige infrastructuur 'logisch en aanvaardbaar'. Het provinciaal beleid heeft gegeven de grootte van moderne windturbines specifieke richtlijnen opgesteld. Windturbinelocaties markeren op deze wijze in het landschap de aanwezigheid van andere activiteiten; bedrijvigheid en/of mobiliteit/vervoer. De grootte van de turbines is daarbij juist uitgangspunt. Het na te streven effect is dat windturbines landmarks zijn waarbij in de buurt bedrijvigheid en infrastructuur mag worden verwacht;*
3. *In bijlage 5 is de ecologische beoordeling opgenomen van realisatie van de twee windturbines. De conclusies uit deze beoordeling geven aan dat er geen conflict optreedt met de Natuurbeschermingswet, er geen negatieve effecten zijn op de natuurwaarden van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur, de aangewezen ganzenfoerageergebieden en de aangewezen weidevogelgebieden. Ook veroorzaakt de ontwikkeling geen conflict met de Flora en Faunawet. Er hoeft geen verklaring van geen bezwaar te worden aangevraagd bij de Provincies en op voorhand is geen ontheffing van de Flora en Faunawet noodzakelijk. Mogelijk in de uitvoering van werkzaamheden aan de herinrichting van de Schipbeek. Deze*

planologische procedure ziet echter alleen op de mogelijkheid tot realisatie van de windturbines en niet op de herinrichting;

4. *Zie antwoord onder 1;*
5. *De overheid heeft een norm gesteld voor de kans dat iemand komt te overlijden als direct gevolg van het falen van een windturbine. Dit wordt weergegeven als het plaatsgebonden risico, dat wordt gedefinieerd als "de kans per jaar dat een persoon die zich continu en onbeschermd op een bepaalde plaats bevindt, overlijdt als direct gevolg van, in dit geval, het falen van een windturbine. Deze kans mag niet hoger zijn dan eens per miljoen jaar. De notatie daarvan is PR 10-6. De PR 10-6 risicocontouren van de windturbines zijn in de onderliggende onderzoeken weergegeven.*

Aangezien het om permanente aanwezigheid gaat, is deze normstelling vrijwel uitsluitend gekoppeld aan bouwwerken waarin zich mensen bevinden. Bij de toetsing aan de normstelling wordt onderscheid gemaakt tussen kwetsbare objecten zoals woningen en grote kantoren en beperkt kwetsbare objecten zoals sportterreinen en bedrijfshallen. Binnen de PR 10-6 contouren van de windturbines bevinden zich geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten. Verkeersbestemmingen worden niet als kwetsbaar of beperkt kwetsbaar object gezien, aangezien mensen hier een zeer korte verblijfstijd hebben. De windturbines staan op voldoende afstand van de snelweg en voldoen aan de afstandseis uit de Beleidsregel van Rijkswaterstaat. Ook landbouwgebied en de mensen die zich daarop kunnen bevinden wordt niet als kwetsbaar of beperkt kwetsbaar object gezien. Achtergrond daarvan is dat de kans zeer klein is dat iemand aanwezig is ten tijde dat een windturbine faalt. Dit levert zulke lage kansen op dat het onwaarschijnlijk is dat iemand getroffen wordt.

Wat betreft vallende ijsklompen klopt het dat er zich 's winters ijsafzetting op de wieken kan voordoen. Het aantal keren per jaar dat ijs aangroeit aan een blad is sterk afhankelijk van de lokale omstandigheden. Volgens schattingen van de opstellers van het Handboek Risicozonering Windturbines komt de situatie in Nederland maximaal twee keer per jaar voor. Uit ervaring is bekend dat in Nederland ijsafzetting op de bladen meestal ontstaat tijdens stilstand van de turbine. De windturbines in Deventer zullen op z'n minst met ijsdetectie worden uitgerust. Bij ijsdetectie zullen de windturbines direct stil gezet worden en parallel aan de rijksweg gedraaid worden. Hierdoor wordt de kans dat er ijsklompen op bijvoorbeeld de Rijksweg vallen geminimaliseerd.
6. *Geluid, met tonen tot 20 Hz wordt aangemerkt als laagfrequent geluid. De Nederlandse Stichting Geluidhinder heeft een richtlijn opgesteld voor laagfrequent geluid. In vernoemd rapport van het akoestisch onderzoek wordt in paragraaf 2.8 aandacht gegeven aan het aspect laagfrequent geluid. Uit de uitgevoerde berekeningen blijkt dat de door de windturbines geproduceerde geluidniveaus in de tertsbanden 20 tot en met 100 Hz in de dag- avond- en nachtperiode beneden de referentiecurve voor laagfrequent geluid blijven. Op basis hiervan kan worden gesteld dat voldaan wordt aan de NSG-richtlijn voor laagfrequent geluid.*
7. *Voor de exploitatie van windturbines is rijkssubsidie beschikbaar. Vanuit de gemeente is geen subsidie beschikbaar. Rendementen zijn sterk afhankelijk van de benodigde investeringen in relatie tot de directe energieopbrengsten als resultante van de windsituatie ter plaatse. Dit plan voorziet in de mogelijkheid tot realisatie van windturbines die het best passen bij de Deventer windsituatie. Het betreft windturbines met een vermogen van 3MW. Of het werkelijk te behalen rendement, al dan niet met behulp van rijkssubsidie, voldoende is, is uiteindelijk aan de exploitant(-en).*
8. *Aan de locatiekeuze voor de windturbines Kloosterlanden is aan aantal onderzoeken vooraf gegaan die hebben geleid tot de voorstellen aan de raad medio 2011. Bij haar afweging in de besluitvorming d.d. 20 juli 2011 voor het schrappen van de windturbine nabij Het Bramelt, heeft de raad rekening gehouden met overige mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid van Het Bramelt die zouden kunnen leiden tot overlast voor de wijk als geheel.*
9. *Reclamant onderbouwt deze stelling niet. Er kan dan ook enkel verwezen worden naar het exploitatieplan, hierin wordt aandacht geschonken aan de bouwkosten.*
10. *Zie antwoord onder 7.*
11. *Zie antwoord onder 7.*

Conclusie:

Deze zienswijzen zijn ongegrond en vormen geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 10

Reclamant 11

Samenvatting zienswijzen tegen ontwerpbestemmingsplan, ontwerpexploitatieplan en ontwerpvergunning

1. Er is sprake van horizonvervuiling, er is uitzicht op een bewegend object dat 4 tot 5 maal zo hoog is als de hoogste bebouwing;
2. Op autoluwe momenten, vooral 's nachts wordt het geluid van de wieken dominant. Er is een klacht bekend over slapeloze nachten van een inwoner uit Noord-Holland die binnen 1 km woont van een vergelijkbare turbine. In de gemeente Utrecht is bij een project sprake van meer lawaai dan door experts tevoren werd aangegeven;
3. Bewoners van Epse worden anders behandeld dan bewoners van Deventer;
4. Het rendement rechtvaardigt de overlast niet;
5. Er wordt in de voorlichting niet gesproken over de werkelijke kosten van plaatsing en werkelijke opbrengst (na aftrek van onderhoudskosten);
6. Bewoners binnen bepaalde straal hebben recht op compensatie dan wel aansluiting op goedkopere stroom;

Beantwoording:

1. *De windturbines zijn voorzien op circa 2,5 km. van het beschermd stadsgezicht van Deventer. Uit jurisprudentie kan worden opgemaakt dat wettelijk de bescherming geldt binnen de reikwijdte van het tot beschermd stadsgezicht aangewezen gebied. Door de genoemde afstand interfereren zij niet of – vanuit een beperkt aantal gezichtsvelden - in beperkte mate met het beschermd stadsgezicht. Als voorbeelden worden gegeven: vanaf de A1 IJsselbrug is er geen interferentie, vanaf de spoorbrug is er wel interferentie. Vanwege de afstand blijven de verhoudingen beperkt tot een goed schaalniveau waarin sprake is van een vanuit de acceptatie dat sprake is van interferentie, die ook onderling een versterkende werking kan hebben: het beschermde en historische IJselfront en de moderne turbines voor duurzame energie opwekking op respectvolle afstand van elkaar. Daarnaast volgt de gemeente Deventer in haar onderbouwing voor de landschappelijke inpassing en het effect op het omringende kleinschalige landschap en van de IJssel de provinciale insteek om de windturbinelocaties te zoeken op/of langs bedrijventerreinen en/of langs grootschalige infrastructuur 'logisch en aanvaardbaar'. Het provinciaal beleid heeft gegeven de grootte van moderne windturbines specifieke richtlijnen opgesteld. Windturbinelocaties markeren op deze wijze in het landschap de aanwezigheid van andere activiteiten; bedrijvigheid en/of mobiliteit/vervoer. De grootte van de turbines is daarbij juist uitgangspunt. Het na te streven effect is dat windturbines landmarks zijn waarbij in de buurt bedrijvigheid en infrastructuur mag worden verwacht;*
2. *Om de effecten van het plaatsen van de windturbines, waaronder voor de gezondheid, in beeld te brengen is akoestisch onderzoek uitgevoerd door Pondera services (kenmerk S12027 A WP Kloosterlanden V6.docx, datum 18 september 2012). In dat onderzoek is onder meer aandacht gegeven aan het geluid, afkomstig van de windturbines, in relatie tot het aanwezige wegverkeersgeluid. Uit dat onderzoek blijkt dat het geluid, afkomstig van de windturbines, ongeveer 20 decibel (dB) onder de waarde van het geluidniveau ter plaatse liggen. Het geluidniveau ter plaatse wordt in hoofdzaak veroorzaakt door het verkeer op Rijksweg A1. Geconcludeerd kan worden dat het geluid vanwege de turbines ter plaatse niet of nauwelijks zal bijdragen en zeker niet hinderlijker zal zijn dan het geluid vanwege het verkeer op de A1. Natuurlijk kan de situatie voorkomen, dat op een autoluw moment het geluid van de windturbines waarneembaar wordt en dat deze, hoewel zeer persoonlijk, als hinderlijk kan worden ervaren. Wettelijk gezien voldoen de windturbines aan de gestelde eisen.*
3. *Aan de locatiekeuze voor de windturbines Kloosterlanden is een aantal onderzoeken vooraf gegaan die hebben geleid tot de voorstellen aan de raad medio 2011. Bij haar afweging in de besluitvorming d.d. 20 juli 2011 voor het schrappen van de windturbine nabij Het Bramelt, heeft de raad rekening gehouden met overige mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid van Het Bramelt die zouden kunnen leiden tot overlast voor de wijk als geheel. Het resultaat van het raadsbesluit is nu dat de afstand tot de dichtstbijzijnde turbine tot de kern van Epse en de wijk Het Bramelt ongeveer gelijk zijn. In bijlage 2 bij deze reactienota is een kaart opgenomen met de visualisatie van de genoemde afstand. De wat meer verspreid liggende bebouwing ten noordwesten van Epse, ligt inderdaad dichterbij met name de*

westelijke turbine, echter nog steeds blijft worden voldaan aan relevante wettelijke eisen en richtlijnen.

4. De keuze van de gemeente Deventer om binnen de eigen gemeentegrenzen het opwekken van windenergie mogelijk te maken is een zeer bewuste. De gemeente heeft hiervoor haar beleid voor het duurzaam opwekken van energie vastgelegd in verschillende plannen. Mede door het beleidsplan Energie 2004 en het Duurzaamheidsconvenant met de provincie Overijssel 2011 heeft de gemeente het initiatief genomen tot het plaatsen van windturbines. Expliciet is daarmee afgezien van het participeren in turbineplannen elders, zoals op zee en/of aan de kust. De gemeente wenst op deze wijze het opwekken van duurzame energie te faciliteren. De beoordeling van de mate waarin twee turbines al dan niet rendabel zijn is uiteindelijk aan de exploitant(en). Echter, bij het opstellen van de plannen is rekening gehouden met turbintypes die in landsituaties, zoals in Deventer, leiden tot de meest gunstige energieopbrengsten;
5. Het exploitatieplan geeft inzicht in de werkelijke kosten van plaatsing van de twee windturbines. Een overzicht van de werkelijke opbrengst is op voorhand niet te geven. Deze is natuurlijk afhankelijk van meerdere factoren. Nu er een investeerder is, die de investering voor haar rekening neemt, is daarmee duidelijk dat de gemeente slechts hoeft te faciliteren. Vanuit de planexploitatie is alleen relevant wat de kosten van bouwrijp maken zijn. Het overgrote deel van die kosten wordt door de exploitant gedragen, in de dekking is voorzien;
6. Het is juist dat de wijziging van het bestemmingsplan voor de beoogde windturbines in beginsel kan leiden tot een planologisch nadeliger situatie voor meerdere woningen. De gemeente heeft in haar locatiestudie gezocht naar een locatie met zo min mogelijk effect op de omgeving en in die zin naar een minimalisatie van de negatieve waarde. De zogenaamde planschade is in Nederland aanvaardbaar indien naar minimalisatie wordt gestreefd en in voldoende mate schadeloosstelling zoals in de wet voorzien, wordt geboden. De gemeente zal hierin voorzien. De uiteindelijke hoogte van de tegemoetkoming in planschade kan alleen bepaald worden na het indienen van een specifiek, daartoe gericht verzoek. Dit kan na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan worden ingediend bij het college en wordt behandeld overeenkomstig de gemeentelijke planschadeprocedure.

Conclusie:

Deze zienswijzen tegen zowel het ontwerpbestemmingsplan, ontwerpexploitatieplan als de ontwerpvergunning zijn ongegrond en vormen geen aanleiding tot aanpassing van de genoemde plannen, dan wel de omgevingsvergunning.

Reclamant 12

Samenvatting zienswijze tegen ontwerpbestemmingsplan, ontwerpexploitatieplan en ontwerpvergunning

1. Ongelijke behandeling van de bewoners van Epse ten opzichte van die van Deventer;
2. Weinig nut van 2 windturbines;
3. De rechtsbescherming van belanghebbenden wordt onterecht beperkt;
4. Gevolgen zijn onvoldoende in beeld gebracht;
5. Verlies van economische waarde door horizonvervuiling en geluidsoverlast;

Beantwoording:

1. Aan de locatiekeuze voor de windturbines Kloosterlanden is aan aantal onderzoeken vooraf gegaan die hebben geleid tot de voorstellen aan de raad medio 2011. Bij haar afweging in de besluitvorming d.d. 20 juli 2011 voor het schrappen van de windturbine nabij Het Bramelt, heeft de raad rekening gehouden met overige mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid van Het Bramelt die zouden kunnen leiden tot overlast voor de wijk als geheel. Het resultaat van het raadsbesluit is nu dat de afstand tot de dichtstbijzijnde turbine tot de kern van Epse en de wijk Het Bramelt ongeveer gelijk zijn. In bijlage 2 bij deze reactienota is een kaart opgenomen met de visualisatie van de genoemde afstand. De wat meer verspreid liggende bebouwing ten noordwesten van Epse, ligt inderdaad dichter bij met name de westelijke turbine, echter nog steeds blijft worden voldaan aan relevante wettelijke eisen en richtlijnen;
2. De keuze van de gemeente Deventer om binnen de eigen gemeentegrenzen het opwekken van windenergie mogelijk te maken is een zeer bewuste. De gemeente heeft hiervoor haar

beleid voor het duurzaam opwekken van energie vastgelegd in verschillende plannen. Mede door het beleidsplan Energie 2004 en het Duurzaamheidsconvenant met de provincie Overijssel 2011 heeft de gemeente het initiatief genomen tot het plaatsen van windturbines. Expliciet is daarmee afgezien van het participeren in turbineplannen elders, zoals op zee en/of aan de kust. De gemeente wenst op deze wijze het opwekken van duurzame energie te faciliteren. De beoordeling van de mate waarin twee turbines al dan niet rendabel zijn is uiteindelijk aan de exploitant(en). Echter, bij het opstellen van de plannen is rekening gehouden met turbintypes die in landsituaties, zoals in Deventer, leiden tot de meest gunstige energieopbrengsten;

3. *In de aanloop naar het raadsbesluit van 20 juli 2011 is de lijn gehanteerd dat binnen een straal van 1 kilometer van de windturbines zogenaamde huis-aan-huisjes werden verzonden aan alle daar aanwezige bewoners en bedrijven. Daarnaast is in Epse een aantal bewoners persoonlijk benaderd aan de Deventerweg en de Kletterstraat in de week van 23 juni 2011, nadat het college had besloten het definitieve voorstel aan de raad voor te leggen. Dit naast het gebruikelijke persbericht. Sinds aanvang 2012 is op verzoek overleg gestart met de bewonersvertegenwoordiging Epse. In opvolging van het besluit van de raad van 20 juli 2011 werd gestart met de opmaak van het bestemmingsplan en de bijbehorende onderzoeken. Hierin werden planning, voortgang, procedureopzet en wijze van communicatie besproken zodat de bewonersvertegenwoordiging de achterban adequaat kon informeren. In de aanloop naar het concept-bestemmingsplan werd afgesproken een huis-aan-huisverspreiding te kiezen die het gehele dorp Epse omvatte, waarin tevens werd aangegeven dat bewoners, indien gewenst, contact met de bewonersvertegenwoordiging contact op kunnen nemen. Deze werd op 21 en 22 juni 2012 verspreid. Ook werden exemplaren van het concept-bestemmingsplan fysiek aan de vertegenwoordiging overhandigd en werd afgesproken om in een later stadium een informatie avond te houden in Epse. Deze heeft op 31 oktober 2012 plaatsgevonden in het kader van het ontwerp-bestemmingsplan. De aankondiging hiervoor vond eveneens plaats via onder andere de dorpbrede huis-aan-huis-verspreiding, als ook via publicatie in de Berkelbode en De Gids voor wat betreft Epse/gemeente Lochem. Ook is een exemplaar ter inzage gelegd in het voormalige gemeentehuis te Gorssel, steunpunt voor gemeente Lochem. Er is dan zeker geen sprake van onthouding van rechtsbescherming. De formele procedur begint met de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan;*
4. *Qua visualisatie past de gehanteerde maat van de turbines binnen de bij recht toegestane hoogte van de windturbines. Een aanvraag tot hogere windturbine waarbij gebruikt wordt gemaakt van de afwijkingsbevoegdheid, moet zijn voorzien van een onderbouwing, waaruit blijkt dat die specifieke windturbine aan de bestemmingsplanbepalingen en de wettelijke vereisten voldoet.*
5. *Het is juist dat de wijziging van het bestemmingsplan voor de beoogde windturbines in beginsel kan leiden tot een planologisch nadeliger situatie voor meerdere woningen. De gemeente heeft in haar locatiestudie gezocht naar een locatie met zo min mogelijk effect op de omgeving en in die zin naar een minimalisatie van de negatieve waarde. De zogenaamde planschade is in Nederland aanvaardbaar indien naar minimalisatie wordt gestreefd en in voldoende mate schadeloosstelling zoals in de wet voorzien, wordt geboden. De gemeente zal hierin voorzien. De uiteindelijke hoogte van de tegemoetkoming in planschade kan alleen bepaald worden na het indienen van een specifiek, daartoe gericht verzoek. Dit kan na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan worden ingediend bij het college en wordt behandeld overeenkomstig de gemeentelijke planschadeprocedure.*

Conclusie:

Deze zienswijze tegen zowel het ontwerpbestemmingsplan, ontwerpexploitatieplan als de ontwerpvergunning zijn ongegrond en vormen geen aanleiding tot aanpassing van de genoemde plannen, dan wel de omgevingsvergunning.

Reclamant 13

Samenvatting zienswijze tegen ontwerpbestemmingsplan, ontwerpexploitatieplan en ontwerpvergunning

1. Op autoluwe momenten, vooral 's nachts wordt het geluid van de wieken dominant;
2. Ongelijke behandeling van de bewoners van Epse ten opzichte van die van Deventer;
3. Onduidelijkheid over de beweegredenen achter de gekozen locatie;

4. De windturbines komen dermate dicht bij de weg te staan dat bewegende slagschaduw en schittering automobilisten kan bereiken en schrikreacties kan veroorzaken;

Beantwoording:

1. *Om de effecten van het plaatsen van de windturbines, waaronder voor de gezondheid, in beeld te brengen is akoestisch onderzoek uitgevoerd door Pondera services (kenmerk S12027 A WP Kloosterlanden V6.docx, datum 18 september 2012). In dat onderzoek is onder meer aandacht gegeven aan het geluid, afkomstig van de windturbines, in relatie tot het aanwezige wegverkeersgeluid. Uit dat onderzoek blijkt dat het geluid, afkomstig van de windturbines, ongeveer 20 decibel (dB) onder de waarde van het geluidniveau ter plaatse liggen. Het geluidniveau ter plaatse wordt in hoofdzaak veroorzaakt door het verkeer op Rijksweg A1. Geconcludeerd kan worden dat het geluid vanwege de turbines ter plaatse niet of nauwelijks zal bijdragen en zeker niet hinderlijker zal zijn dan het geluid vanwege het verkeer op de A1. Natuurlijk kan de situatie voorkomen, dat op een autoluw moment het geluid van de windturbines waarneembaar wordt en dat deze, hoewel zeer persoonlijk, als hinderlijk kan worden ervaren. Wettelijk gezien voldoen de windturbines aan de gestelde eisen.*
2. *Aan de locatiekeuze voor de windturbines Kloosterlanden is een heel aantal onderzoeken vooraf gegaan die hebben geleid tot voorstellen aan de raad medio 2011 voor windturbines op deze locaties tussen de (geplande) bedrijventerrein. Bij haar afweging in de besluitvorming d.d. 20 juli 2011 voor het schrappen van de windturbine nabij Het Bramelt, heeft de raad rekening gehouden met overige mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid van Het Bramelt die zouden kunnen leiden tot overlast voor de wijk als geheel. Het resultaat van het raadsbesluit is nu dat de afstand tot de dichtstbijzijnde turbine tot de kern van Epse en de wijk Het Bramelt ongeveer gelijk zijn. In bijlage 2 bij deze reactienota is een kaart opgenomen met de visualisatie van de genoemde afstand. De wat meer verspreid liggende bebouwing ten noordwesten van Epse, ligt inderdaad dicht bij met name de westelijke turbine, echter nog steeds blijft worden voldaan aan relevante wettelijke eisen en richtlijnen;*
3. *Voor beantwoording wordt verwezen naar het antwoord onder punt 2 van deze zienswijze. Daarnaast wordt opgemerkt dat de keuze van de gemeente Deventer om binnen de eigen gemeentegrenzen het opwekken van windenergie mogelijk te maken een zeer bewuste is geweest. De gemeente heeft hiervoor haar beleid voor het duurzaam opwekken van energie vastgelegd in verschillende plannen. Mede door het beleidsplan Energie 2004 en het Duurzaamheidsconvenant met de provincie Overijssel 2011 heeft de gemeente het initiatief genomen tot het plaatsen van windturbines. Expliciet is daarmee afgezien van het participeren in turbineplannen elders, zoals op zee en/of aan de kust. De gemeente wenst op deze wijze het opwekken van duurzame energie te faciliteren. De beoordeling van de mate waarin twee turbines al dan niet rendabel zijn is uiteindelijk aan de exploitant(en). Echter, bij het opstellen van de plannen is rekening gehouden met turbintypes die in landsituaties, zoals in Deventer, leiden tot de meest gunstige energieopbrengsten;*
4. *Rijkswaterstaat heeft aangegeven geen aanleiding te hebben geen medewerking aan het plan te verlenen. De windturbines staan gepland op ruim 50 meter afstand tot de A1, waardoor er geen ontoelaatbare risico's voor passanten ontstaan. Wat betreft slagschaduw klopt het dat windturbines slagschaduw veroorzaken. Slagschaduw van een windturbine is de bewegende schaduw van de draaiende wieken. Slagschaduw kan als hinderlijk worden ervaren. Wettelijk is hier een norm voor vastgesteld. Deze geldt voor gevoelige objecten, zoals woningen. Voor automobilisten geldt deze norm niet. Automobilisten zijn namelijk niet langere tijd aanwezig bij de windturbines, zij rijden immers langs.*

Conclusie:

Deze zienswijze tegen zowel het ontwerpbestemmingsplan, ontwerpexploitatieplan als de ontwerpvergunning zijn ongegrond en vormen geen aanleiding tot aanpassing van de genoemde plannen, dan wel de omgevingsvergunning.

Reclamant 14

Samenvatting zienswijze

1. Geluidsoverlast, vooral 's nachts;
2. Horizonvervuiling;

3. Wat is het nut van 2 windturbines?;
4. Waarom hebben de bewoners van Colmschate wel inspraak en bewoners van Epse niet?;

Beantwoording:

1. *Om de effecten van het plaatsen van de windturbines, waaronder voor de gezondheid, in beeld te brengen is akoestisch onderzoek uitgevoerd door Pondera services (kenmerk S12027 A WP Kloosterlanden V6.docx, datum 18 september 2012). In dat onderzoek is onder meer aandacht gegeven aan het geluid, afkomstig van de windturbines, in relatie tot het aanwezige wegverkeersgeluid. Uit dat onderzoek blijkt dat het geluid, afkomstig van de windturbines, ongeveer 20 decibel (dB) onder de waarde van het geluidniveau ter plaatse liggen. Het geluidniveau ter plaatse wordt in hoofdzaak veroorzaakt door het verkeer op Rijksweg A1. Geconcludeerd kan worden dat het geluid vanwege de turbines ter plaatse niet of nauwelijks zal bijdragen en zeker niet hinderlijker zal zijn dan het geluid vanwege het verkeer op de A1. Natuurlijk kan de situatie voorkomen, dat op een autoluw moment het geluid van de windturbines waarneembaar wordt en dat deze, hoewel zeer persoonlijk, als hinderlijk kan worden ervaren. Wettelijk gezien voldoen de windturbines aan de gestelde eisen.*
2. *De windturbines zijn voorzien op circa 2,5 km. van het beschermd stadsgezicht van Deventer. Uit jurisprudentie kan worden opgemaakt dat wettelijk de bescherming geldt binnen de reikwijdte van het tot beschermd stadsgezicht aangewezen gebied. Door de genoemde afstand interfereren zij niet of – vanuit een beperkt aantal gezichtsvelden - in beperkte mate met het beschermd stadsgezicht. Als voorbeelden worden gegeven: vanaf de A1 IJsselbrug is er geen interferentie, vanaf de spoorbrug is er wel interferentie. Vanwege de afstand blijven de verhoudingen beperkt tot een goed schaalniveau waarin sprake is van een vanuit de acceptatie dat sprake is van interferentie, die ook onderling een versterkende werking kan hebben: het beschermde en historische IJsselfront en de moderne turbines voor duurzame energie opwekking op respectvolle afstand van elkaar. Daarnaast volgt de gemeente Deventer in haar onderbouwing voor de landschappelijke inpassing en het effect op het omringende kleinschalige landschap en van de IJssel de provinciale insteek om de windturbinelocaties te zoeken op/of langs bedrijventerreinen en/of langs grootschalige infrastructuur 'logisch en aanvaardbaar'. Het provinciaal beleid heeft gegeven de grootte van moderne windturbines specifieke richtlijnen opgesteld. Windturbinelocaties markeren op deze wijze in het landschap de aanwezigheid van andere activiteiten; bedrijvigheid en/of mobiliteit/vervoer. De grootte van de turbines is daarbij juist uitgangspunt. Het na te streven effect is dat windturbines landmarks zijn waarbij in de buurt bedrijvigheid en infrastructuur mag worden verwacht;*
3. *De keuze van de gemeente Deventer om binnen de eigen gemeentegrenzen het opwekken van windenergie mogelijk te maken is een zeer bewuste. De gemeente heeft hiervoor haar beleid voor het duurzaam opwekken van energie vastgelegd in verschillende plannen. Mede door het beleidsplan Energie 2004 en het Duurzaamheidsconvenant met de provincie Overijssel 2011 heeft de gemeente het initiatief genomen tot het plaatsen van windturbines. Expliciet is daarmee afgezien van het participeren in turbineplannen elders, zoals op zee en/of aan de kust. De gemeente wenst op deze wijze het opwekken van duurzame energie te faciliteren. De beoordeling van de mate waarin twee turbines al dan niet rendabel zijn is uiteindelijk aan de exploitant(en). Echter, bij het opstellen van de plannen is rekening gehouden met turbintypes die in landsituaties, zoals in Deventer, leiden tot de meest gunstige energieopbrengsten;*
4. *Aan de locatiekeuze voor de windturbines Kloosterlanden is een heel aantal onderzoeken vooraf gegaan die hebben geleid tot voorstellen aan de raad medio 2011 voor windturbines op deze locaties tussen de (geplande) bedrijventerrein. Bij haar afweging in de besluitvorming d.d. 20 juli 2011 voor het schrappen van de windturbine nabij Het Bramelt, heeft de raad rekening gehouden met overige mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid van Het Bramelt die zouden kunnen leiden tot overlast voor de wijk als geheel. Het resultaat van het raadsbesluit is nu dat de afstand tot de dichtstbijzijnde turbine tot de kern van Epse en de wijk Het Bramelt ongeveer gelijk zijn. In bijlage 2 bij deze reactienota is een kaart opgenomen met de visualisatie van de genoemde afstand. De wat meer verspreid liggende bebouwing ten noordwesten van Epse, ligt inderdaad dicht bij met name de westelijke turbine, echter nog steeds blijft worden voldaan aan relevante wettelijke eisen en richtlijnen. In de aanloop naar het raadsbesluit van 20 juli 2011 is de lijn gehanteerd dat binnen een straal van 1 kilometer van de windturbines zogenaamde huis-aan-huisjes werden verzonden aan*

alle daar aanwezige bewoners en bedrijven. Daarnaast is in Epse een aantal bewoners persoonlijk benaderd aan de Deventerweg en de Kletterstraat in de week van 23 juni 2011, nadat het college had besloten het definitieve voorstel aan de raad voor te leggen. Dit naast het gebruikelijke persbericht. Sinds aanvang 2012 is op verzoek overleg gestart met de bewonersvertegenwoordiging Epse. In opvolging van het besluit van de raad van 20 juli 2011 werd gestart met de opmaak van het bestemmingsplan en de bijbehorende onderzoeken. Hierin werden planning, voortgang, procedureopzet en wijze van communicatie besproken zodat de bewonersvertegenwoordiging de achterban adequaat kon informeren. In de aanloop naar het concept-bestemmingsplan werd afgesproken een huis-aan-huisverspreiding te kiezen die het gehele dorp Epse omvatte, waarin tevens werd aangegeven dat bewoners, indien gewenst, contact met de bewonersvertegenwoordiging contact op kunnen nemen. Deze werd op 21 en 22 juni 2012 verspreid. Ook werden exemplaren van het concept-bestemmingsplan fysiek aan de vertegenwoordiging overhandigd en werd afgesproken om in een later stadium een informatie avond te houden in Epse. Deze heeft op 31 oktober 2012 plaatsgevonden in het kader van het ontwerp-bestemmingsplan. De aankondiging hiervoor vond eveneens plaats via onder andere de dorpbrede huis-aan-huis-verspreiding, als ook via publicatie in de Berkelbode en De Gids voor wat betreft Epse/gemeente Lochem. Ook is een exemplaar ter inzage gelegd in het voormalige gemeentehuis te Gorssel, steunpunt voor gemeente Lochem.

Conclusie:

Deze zienswijze tegen is ongegrond en vormt geen aanleiding tot aanpassing van de genoemde plannen, dan wel de omgevingsvergunning.

Reclamant 15

Samenvatting zienswijze

1. Hoe relevant zijn de onderzoeken als Cofely in een pleitnotitie vraagt om langere rotorbladen en de wethouder spreekt over een tiphoogte van 144 meter?;
2. Huishoudens nemen slechts 20% voor hun rekening van het totale energieverbruik op het landelijke net. Waarom wordt op informatieve sites altijd in huishoudens gerekend?;
3. Het is onduidelijk of dit aantal het maximaal aantal windturbines is;
4. Hoe zit het met nut en noodzaak van de turbines? Een turbine met ashoogte 90 en tiphoogte 135 biedt een te laag rendement op geïnvesteerd vermogen volgens het consortium. Bij de vervanging die nodig is na 20 jaar (concessie loopt 30 jaar) zal de subsidie lager zijn en dan wordt het rendement nog lager;
5. Is onderzocht of fijnstof in het zog van de windturbines wordt ingevangen?;
6. Hoe is een en ander geregeld met betrekking tot politieheliporters, traumaheliporters en ballonvaarders?;
7. Het beschermd dakaanzicht van Deventer wordt voorgoed verknoeid;
8. De bevindingen uit het akoestisch rapport van Möller en Pedersen zijn niet meegewogen;
9. Een visualisatie met een wielengte van 54 meter als vergelijk was mooi geweest, ook een turbine met 1 wiel recht omhoog geeft een betere indruk van de verhoudingen.

Beantwoording:

1. *Om de effecten van het plaatsen van de windturbines in beeld te brengen zijn onderzoeken uitgevoerd. Uit de onderzoeken wordt geconcludeerd dat de bij recht in het bestemmingsplan toegestane windturbines voldoen aan alle wettelijke vereisten. Op het moment dat een aanvraag tot hogere windturbine waarbij gebruikt wordt gemaakt van de afwijkingsbevoegdheid, wordt ingediend, moet door de initiatiefnemer onderbouwd worden dat die specifieke windturbine aan de bestemmingsplanbepalingen en de wettelijke vereisten voldoet;*
2. *De energieopbrengst uitdrukken in aantal huishoudens dat ermee zou kunnen worden voorzien is een gebruikelijke mate om dit voor een ieder zo begrijpelijk mogelijk te maken. Zo is deze ook bij de voorlichting bedoeld, om er een gevoel bij te krijgen. Inderdaad is het zo dat de energie die met deze twee turbines wordt opgewekt, ook wordt aangewend voor de bedrijven op Bedrijvenpark A1. De twee windturbines leveren voor 7,7% aan duurzame energie op voor het huishoudelijk elektriciteitsverbruik.*

3. *Dit bestemmingsplan staat de realisatie van twee windturbines toe. De Raad heeft in 2003 besloten tot twee fasen: een eerste fase van ongeveer 6 MW en een tweede latere fase van hetzelfde vermogen. Voor de eerste fase is dit bestemmingsplan in procedure gebracht;*
4. *Inderdaad geldt binnen zekere grenzen uiteraard hoe hoger de turbine hoe hoger het rendement. De toekomst laat zich moeilijk beschrijven als het gaat om subsidieverstrekkingen, ontwikkeling van energietarieven en technieken versus afschrijvingstermijnen. Daarom kan niet gesteld worden dat de subsidie na 20 jaar lager zal zijn en daarmee ook het rendement;*
5. *Berekeningen en tests in de windtunnel van het onderzoeksinstituut TNO (een onderzoek uit 2005 naar het effect van windturbines op de luchtkwaliteit ten gevolge van de A15 bij Barendrecht) wijzen uit dat windturbines werken als een ventilator die uitlaatgassen verdunt. Door dit effect daalt de blootstelling aan fijn stof en stikstofdioxiden met ongeveer 11 procent. Geconcludeerd kan worden dat, in tegenstelling tot de suggestie van reclamant, windturbines langs een rijksweg de concentratie fijn stof zullen verdunnen;*
6. *De Inspectie Leefomgeving en Transport van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft advies uitgebracht waarbij getoetst is aan nationale en internationale burgerluchtvaartvoorschriften. Doel hiervan is, zoals zichzelf aangeven; het luchtruim rond luchthavens vrij te houden van obstakels om zodoende vliegoperaties van en naar de luchthavens veilig te kunnen uitvoeren. In het advies is niet limitatief aangegeven aan welke nationale en internationale regelgeving is getoetst. De gemeente Deventer gaat er vanuit, en twijfelt daar dan ook niet aan, dat in het advies alle relevante regelgeving door het ministerie is meegewogen en dat ook specifiek politieheli's, traumaheli's en ballonvaarders hierin meegenomen zijn;*
7. *De windturbines zijn voorzien op circa 2,5 km. van het beschermd stadsgezicht van Deventer. Uit jurisprudentie kan worden opgemaakt dat wettelijk de bescherming geldt binnen de reikwijdte van het tot beschermd stadsgezicht aangewezen gebied. Door de genoemde afstand interfereren zij niet of – vanuit een beperkt aantal gezichtsvelden – in beperkte mate met het beschermd stadsgezicht. Als voorbeelden worden gegeven: vanaf de A1 IJsselbrug is er geen interferentie, vanaf de spoorbrug is er wel interferentie. Vanwege de afstand blijven de verhoudingen beperkt tot een goed schaalniveau waarin sprake is van een vanuit de acceptatie dat sprake is van interferentie, die ook onderling een versterkende werking kan hebben: het beschermde en historische IJselfront en de moderne turbines voor duurzame energie opwekking op respectvolle afstand van elkaar. Daarnaast volgt de gemeente Deventer in haar onderbouwing voor de landschappelijke inpassing en het effect op het omringende kleinschalige landschap en van de IJssel de provinciale insteek om de windturbinelocaties te zoeken op/of langs bedrijventerreinen en/of langs grootschalige infrastructuur 'logisch en aanvaardbaar'. Het provinciaal beleid heeft gegeven de grootte van moderne windturbines specifieke richtlijnen opgesteld. Windturbinelocaties markeren op deze wijze in het landschap de aanwezigheid van andere activiteiten; bedrijvigheid en/of mobiliteit/vervoer. De grootte van de turbines is daarbij juist uitgangspunt. Het na te streven effect is dat windturbines landmarks zijn waarbij in de buurt bedrijvigheid en infrastructuur mag worden verwacht;*
8. *De Nederlandse Stichting Geluidhinder heeft een richtlijn opgesteld voor laagfrequent geluid. In het rapport van het akoestisch onderzoek, wat als bijlage bij het bestemmingsplan is gevoegd, wordt in paragraaf 2.8 aandacht gegeven aan het aspect laagfrequent geluid. Uit de uitgevoerde berekeningen blijkt dat de door de windturbines geproduceerde geluidniveaus in de tertsbanden 20 tot en met 100 Hz in de dag- avond- en nachtperiode beneden de referentiecurve voor laagfrequent geluid blijven. Op basis hiervan kan worden gesteld dat voldaan wordt aan de NSG-richtlijn voor laagfrequent geluid.*
9. *De gehanteerde maat van de turbines, die is toegepast in de visualisaties is bij recht toegestaan in het bestemmingsplan. Visualisaties met de wijk omhoog geeft een beeld van de totale maximale hoogte, maar getwijfeld wordt of dit een betere indruk geeft van de verhoudingen.*

Conclusie:

Deze zienswijze is ongegrond en geeft geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 16

Samenvatting zienswijze

Het siert de gemeente Deventer als er naar alternatieven wordt gekeken voor de plaatsing van de turbines en niet wederom richting Epse te kijken.

Beantwoording:

Gemeente Deventer heeft een bewuste keuze gemaakt om binnen de eigen gemeentegrenzen het opwekken van windenergie mogelijk te maken. De gemeente heeft hiervoor haar beleid voor het duurzaam opwekken van energie vastgelegd in verschillende plannen. Mede door het beleidsplan Energie 2004 en het Duurzaamheidsconvenant met de provincie Overijssel 2011 heeft de gemeente het initiatief genomen tot het plaatsen van windturbines. Expliciet is daarmee afgezien van het participeren in turbineplannen elders, zoals op zee en/of aan de kust. De gemeente wenst op deze wijze het opwekken van duurzame energie te faciliteren. Aan de locatiekeuze voor de windturbines Kloosterlanden is een heel aantal onderzoeken vooraf gegaan die hebben geleid tot voorstellen aan de raad medio 2011 voor windturbines op deze locaties tussen de (geplande) bedrijventerrein.

Conclusie:

Deze zienswijze is ongegrond en geeft geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 17

Samenvatting zienswijze

1. Realisatie van de twee windturbines betekent een onomkeerbare aantasting en visuele vervuiling van het prachtige aanzicht van de stad Deventer;
2. De gekozen plaats getuigt van slecht noaberschap, de belangen van de inwoners van Epse en omgeving worden onevenredig geschaad;
3. De windturbines zorgen voor een enorme derving van woongenot, aantasting leefklimaat en waardevermindering van de woningen;
4. Adviezen van de rijksoverheid pleiten voor windturbines in open ruimten, bij voorkeur op zee, men name in verband met hoge rendementen;
5. Het overgrote deel van de inwoners van Epse is pas ingelicht nadat de raad een besluit had genomen. Dit getuigt van onbehoorlijk bestuur.

Beantwoording

1. *De windturbines zijn voorzien op circa 2,5 km. van het beschermd stadsgezicht van Deventer. Uit jurisprudentie kan worden opgemaakt dat wettelijk de bescherming geldt binnen de reikwijdte van het tot beschermd stadsgezicht aangewezen gebied. Door de genoemde afstand interfereren zij niet of – vanuit een beperkt aantal gezichtsvelden - in beperkte mate met het beschermd stadsgezicht. Als voorbeelden worden gegeven: vanaf de A1 IJsselbrug is er geen interferentie, vanaf de spoorbug is er wel interferentie. Vanwege de afstand blijven de verhoudingen beperkt tot een goed schaalniveau waarin sprake is vanuit de acceptatie dat sprake is van interferentie, die ook onderling een versterkende werking kan hebben: het beschermde en historische IJsselfront en de moderne turbines voor duurzame energie opwekking op respectvolle afstand van elkaar. Daarnaast volgt de gemeente Deventer in haar onderbouwing voor de landschappelijke inpassing en het effect op het omringende kleinschalige landschap en van de IJssel de provinciale insteek om de windturbinelocaties te zoeken op/of langs bedrijventerreinen en/of langs grootschalige infrastructuur 'logisch en aanvaardbaar'. Het provinciaal beleid heeft gegeven de grootte van moderne windturbines specifieke richtlijnen opgesteld. Windturbinelocaties markeren op deze wijze in het landschap de aanwezigheid van andere activiteiten; bedrijvigheid en/of mobiliteit/vervoer. De grootte van de turbines is daarbij juist uitgangspunt. Het na te streven effect is dat windturbines landmarks zijn waarbij in de buurt bedrijvigheid en infrastructuur mag worden verwacht;*
2. *Aan de locatiekeuze voor de windturbines Kloosterlanden is een heel aantal onderzoeken vooraf gegaan die hebben geleid tot voorstellen aan de raad medio 2011 voor windturbines op deze locaties tussen de (geplande) bedrijventerrein. Bij haar afweging in de besluitvorming d.d. 20 juli 2011 voor het schrappen van de windturbine nabij Het Bramelt, heeft de raad rekening gehouden met overige mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid van Het Bramelt die zouden kunnen leiden tot overlast voor de wijk als geheel. Het resultaat van het raadsbesluit is nu dat de afstand tot de dichtstbijzijnde turbine tot de kern van Epse en de wijk*

- Het Bramelt ongeveer gelijk zijn. In bijlage 2 bij deze reactienota is een kaart opgenomen met de visualisatie van de genoemde afstand. De wat meer verspreid liggende bebouwing ten noordwesten van Epse, ligt inderdaad dicht bij met name de westelijke turbine, echter nog steeds blijft worden voldaan aan relevante wettelijke eisen en richtlijnen;*
- 3. Het is niet ondenkbaar dat een windturbine welke als hinderlijk wordt ervaren, een derving van het woongenot en een waardevermindering van de woningen betekent. Het is juist dat de wijziging van het bestemmingsplan voor de beoogde windturbines in beginsel kan leiden tot een planologisch nadeliger situatie voor meerdere woningen. De gemeente heeft in haar locatiestudie gezocht naar een locatie met zo min mogelijk effect op de omgeving en in die zin naar een minimalisatie van de negatieve waarde. De zogenaamde planschade is in Nederland aanvaardbaar indien naar minimalisatie wordt gestreefd en in voldoende mate schadeloosstelling zoals in de wet voorzien, wordt geboden. De gemeente zal hierin voorzien. De uiteindelijke hoogte van de tegemoetkoming in planschade kan alleen bepaald worden na het indienen van een specifiek, daartoe gericht verzoek. Dit kan na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan worden ingediend bij het college en wordt behandeld overeenkomstig de gemeentelijke planschadeprocedure. Van aantasting van het leefklimaat is echter geen sprake. Het plan voldoet aan alle wettelijke vereisten, zo blijkt uit de van het bestemmingsplan onderdeel uitmakende bijlagen;*
 - 4. Gemeente Deventer heeft een bewuste keuze gemaakt om binnen de eigen gemeentegrenzen het opwekken van windenergie mogelijk te maken. De gemeente heeft hiervoor haar beleid voor het duurzaam opwekken van energie vastgelegd in verschillende plannen. Mede door het beleidsplan Energie 2004 en het Duurzaamheidsconvenant met de provincie Overijssel 2011 heeft de gemeente het initiatief genomen tot het plaatsen van windturbines. Expliciet is daarmee afgezien van het participeren in turbineplannen elders, zoals op zee en/of aan de kust. De gemeente wenst op deze wijze het opwekken van duurzame energie te faciliteren. Aan de locatiekeuze voor de windturbines Kloosterlanden is een heel aantal onderzoeken vooraf gegaan die hebben geleid tot voorstellen aan de raad medio 2011 voor windturbines op deze locaties tussen de (geplande) bedrijventerrein. Overigens spreekt het rijksbeleid niet van een voorkeur voor open ruimten;*
 - 5. In de aanloop naar het raadsbesluit van 20 juli 2011 is de lijn gehanteerd dat binnen een straal van 1 kilometer van de windturbines zogenaamde huis-aan-huisjes werden verzonden aan alle daar aanwezige bewoners en bedrijven. Daarnaast is in Epse een aantal bewoners persoonlijk benaderd aan de Deventerweg en de Kletterstraat in de week van 23 juni 2011, nadat het college had besloten het definitieve voorstel aan de raad voor te leggen. Dit naast het gebruikelijke persbericht. Sinds aanvang 2012 is op verzoek overleg gestart met de bewonersvertegenwoordiging Epse. In opvolging van het besluit van de raad van 20 juli 2011 werd gestart met de opmaak van het bestemmingsplan en de bijbehorende onderzoeken. Hierin werden planning, voortgang, procedureopzet en wijze van communicatie besproken zodat de bewonersvertegenwoordiging de achterban adequaat kon informeren. In de aanloop naar het concept-bestemmingsplan werd afgesproken een huis-aan-huisverspreiding te kiezen die het gehele dorp Epse omvatte, waarin tevens werd aangegeven dat bewoners, indien gewenst, contact met de bewonersvertegenwoordiging contact op kunnen nemen. Deze werd op 21 en 22 juni 2012 verspreid. Ook werden exemplaren van het concept-bestemmingsplan fysiek aan de vertegenwoordiging overhandigd en werd afgesproken om in een later stadium een informatie avond te houden in Epse. Deze heeft op 31 oktober 2012 plaatsgevonden in het kader van het ontwerp-bestemmingsplan. De aankondiging hiervoor vond eveneens plaats via onder andere de dorpbrede huis-aan-huis-verspreiding, als ook via publicatie in de Berkelbode en De Gids voor wat betreft Epse/gemeente Lochem. Ook is een exemplaar ter inzage gelegd in het voormalige gemeentehuis te Gorssel, steunpunt voor gemeente Lochem. Van onbehoorlijk bestuur door het niet inlichten van de inwoners van Epse over de bestemmingsplanprocedure is dan geenszins sprake.*

Conclusie

Deze zienswijze is ongegrond en geeft geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan

Reclamant 18

Samenvatting zienswijze

1. Reclamant spreekt haar waardering uit over de wijze van informatieverstrekking, met name richting de kern Epse. Ook spreekt zij haar waardering uit voor de actieve wijze waarop de gemeente zich inzet om doelstellingen in het kader van duurzame energieopwekking te behalen;
2. Het bestemmingsplan is niet met de vereiste zorgvuldigheid ex artikel 3:2 Awb voorbereid nu er geen vereiste goede ruimtelijke onderbouwing is opgenomen, waarom voor de bewoners die binnen de straal van 1000 meter van de destijds bij raadsbesluit bepaalde windturbines 1 en 2 andere afwegingscriteria gelden dan destijds voor de bewoners binnen een straal van 1000 meter van de windturbines 3 of 3a. Omdat er geen eenduidige belangenafweging heeft plaatsgevonden, is het plan in strijd met artikel 3:4 Awb.

Beantwoording:

1. *Deze opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen;*
2. *Aan de locatiekeuze voor de windturbines Kloosterlanden zijn onderzoeken vooraf gegaan die hebben geleid tot de voorstellen aan de raad medio 2011. Bij haar afweging in de besluitvorming d.d. 20 juli 2011 voor het schrappen van de windturbine nabij Het Bramelt, heeft de raad rekening gehouden met overige mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid van Het Bramelt die zouden kunnen leiden tot overlast voor de wijk als geheel. Ten onrechte suggereert de zienswijze van reclamant echter dat hiermee de raad van Deventer een afstandscriterium introduceert van 1000 meter waarbinnen geen woonbebouwing gelegen mag zijn. Het resultaat van het raadsbesluit is nu dat de afstand tot de dichtstbijzijnde turbine tot de kern van Epse en de wijk Het Bramelt ongeveer gelijk zijn. In bijlage 2 bij deze reactienota is een kaart opgenomen met de visualisatie van de genoemde afstand. De wat meer verspreid liggende bebouwing ten noordwesten van Epse ligt inderdaad dichterbij met name de westelijke turbine, echter nog steeds blijft worden voldaan aan relevante wettelijke eisen en richtlijnen. Overigens zijn de bewoners van deze woningen reeds vorig jaar in de aanloop naar de raadsbehandeling betrokken bij de communicatie. Gemeente Deventer is van mening dat een zorgvuldige belangenafweging wel degelijk heeft plaatsgevonden, maar realiseert zich tegelijkertijd dat een dergelijke ontwikkeling te allen tijde op bezwaren zal stuiten; 100% draagvlak is geen realistische doelstelling. Samenvattend delen wij niet de conclusie dat geen sprake is van een goede ruimtelijke onderbouwing of dat de besluiten niet met de vereiste zorgvuldigheid ingevolge artikel 3.2 Awb zijn voorbereid. Evenmin delen wij de conclusie dat sprake is van een niet eenduidige belangenafweging waardoor strijdigheid zou ontstaan met artikel 3.4 Awb en dat het ontwerpbestemmingsplan in strijd is met afdeling 3.2. van de Awb.*

Conclusie:

De zienswijze is ongegrond en vormt geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 19

Samenvatting zienswijze

1. Reclamant geeft aan dat de plaatsing en aansluiting van de twee windturbines op het energienetwerk van het bedrijvenpark A1 past binnen de ontwikkelingen in duurzame energievoorziening.
2. De locatiekeuze Kloosterlanden past binnen de visie van Natuur en Milieu: concentratie op twee locaties (Hardenberg/Ommen en ten noorden van Zwolle) met daarnaast maatwerk op grootschalige bedrijventerreinen.
3. Reclamant verzoekt om afstemming ten aanzien van locaties en mogelijk andere initiatieven langs de A1 vanwege de ruimtelijke beïnvloeding, een zorgvuldige plaatsing op de ene locatie kan sterk negatief beïnvloed worden door een windturbine op een andere locatie.
4. Reclamant heeft geen bezwaar tegen de verhoging van de tiphoogte met 10%.
5. Reclamant vindt het een goede zaak dat huishoudens en bedrijven de mogelijkheid krijgen te participeren in de ontwikkeling.

Beantwoording:

1. *Deze opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen;*
2. *Deze opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen;*
3. *De gemeente Deventer volgt in haar onderbouwing voor de landschappelijke inpassing en het effect op het omringende landschap en van de IJssel de provinciale insteek om de*

windturbinelocaties te zoeken op/of langs bedrijventerreinen en/of langs grootschalige infrastructuur. Het provinciaal beleid heeft, gegeven de grootte van moderne windturbines, specifieke richtlijnen opgesteld. Windturbinelocaties markeren op deze wijze in het landschap de aanwezigheid van andere activiteiten; bedrijvigheid en/of mobiliteit/vervoer. De grootte van de turbines is daarbij juist uitgangspunt. Het na te streven effect is dat windturbines landmarks zijn waarbij in de buurt bedrijvigheid en infrastructuur mag worden verwacht;

4. Deze opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen;
5. Deze opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen.

Conclusie:

Deze zienswijze is ongegrond en vormt geen aanleiding het bestemmingsplan aan te passen.

Reclamant 20

Samenvatting zienswijze

1. Het rendement van twee turbines staat niet in verhouding tot de impact op landschap en stadsbeeld. De historische stad Deventer in het kenmerkende laagland van de IJssel is dusdanig bijzonder, dat het nut van de windturbines niet opweegt tegen het verlies aan schoonheid;
2. Er is geen onderzoek gedaan naar participatie in turbines op plaatsen waar het veel meer waait. Er kan door de gemeente Deventer ook geparticipeerd worden in turbines op plekken met meer wind. Het rendement van twee turbines (tegenover de oorspronkelijke vijf of zes) levert te weinig op. Er zijn geen alternatieven onderzocht.
3. De visualisaties schieten te kort. Windturbines van 135 meter zijn van ver te zien, ook vanaf de noordzijde van de stad en concurreren zo met de historische kerktorens.
4. De windturbines vormen een obstakel in de trekroute van vogels. In de ecologische beoordeling is de nabijheid van het IJssedal en het belang van pleister- en fourageergebieden onvoldoende meegenomen. Daarnaast vormt de groene zone rond de Schipbeek een corridor. Windturbines vormen hierin een grote barrière. Daarnaast gaat het MER-rapport niet in op de invloed van het nieuwe industrieterrein ten zuiden van de A1.
5. Omdat de installaties niet meer opleveren dan 5 MW vermogen is de Crisis- en herstelwet niet van toepassing.

Reclamant is eigenaar van de grond waarop de oostelijke turbine is geprojecteerd. Reclamant heeft mondeling aangegeven duidelijk onderscheid te willen maken tussen haar rol als belangenbehartiger en als grondeigenaar. Bij vaststelling van het bestemmingsplan werkt zij mee aan de exploitatie van de windturbine. De uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan komt hier mee niet in het geding.

Beantwoording:

1. *Het is een zeer bewuste keuze van de gemeente Deventer om binnen de eigen gemeentegrenzen het opwekken van windenergie mogelijk te maken. De gemeente heeft hiervoor haar beleid voor het duurzaam opwekken van energie vastgelegd in verschillende plannen. Mede door het beleidsplan Energie 2004 en het Duurzaamheidsconvenant met de provincie Overijssel 2011 heeft de gemeente het initiatief genomen tot het plaatsen van windturbines. Expliciet is daarmee afgezien van het participeren in turbineplannen elders, zoals op zee en/of aan de kust. De gemeente wenst op deze wijze het opwekken van duurzame energie te faciliteren. De beoordeling van de mate waarin twee turbines al dan niet rendabel zijn is uiteindelijk aan de exploitant(en). Echter, bij het opstellen van de plannen is rekening gehouden met turbintypes die in landsituaties, zoals in Deventer, leiden tot de meest gunstige energieopbrengsten.*
2. *Zie antwoord onder 1.*
3. *De windturbines zijn voorzien op circa 2,5 km. van het beschermd stadsgezicht van Deventer. Uit jurisprudentie kan worden opgemaakt dat wettelijk de bescherming geldt binnen de reikwijdte van het tot beschermd stadsgezicht aangewezen gebied. Door de genoemde afstand interfereren zij niet of – vanuit een beperkt aantal gezichtsvelden – in beperkte mate met het beschermd stadsgezicht. Als voorbeelden worden gegeven: vanaf de A1 IJsselbrug is er geen interferentie, vanaf de spoorbrug is er wel interferentie. Vanwege de afstand blijven de verhoudingen beperkt tot een goed schaalniveau vanuit de acceptatie dát sprake is van*

interferentie, die ook onderling een versterkende werking kan hebben: het beschermde en historische IJsselfront en de moderne turbines voor duurzame energie opwekking op respectvolle afstand van elkaar;

4. *De dichtstbijzijnde beoogde windturbine staat op minimaal ca. 1 km afstand van weidegebieden die westelijk van de IJssel liggen en voor de betreffende vogels van belang kunnen zijn. De tweede beoogde windturbine staat verder naar het oosten op een afstand van minimaal ca. 2 km van deze weidegebieden. Het plangebied voor beide windturbines ligt dus niet binnen de noord-zuid georiënteerde vliegroute langs de IJssel, die voor de betreffende vogels van belang is. Het is niet te verwachten dat ganzen en eenden een oost-west georiënteerde vliegroute gebruiken die over het plangebied ligt. Wanneer sprake zou zijn van een dergelijke vliegroute, dan zou deze niet boven het beboste plangebied en nabij de A1 worden verwacht, maar zuidelijk daarvan, dus boven het meer open gebied tussen Deventer en Epse. Het weidegebied wordt niet of nauwelijks door ganzen en eenden gebruikt. De reden daarvoor is naar verwachting het feit dat het landschap voor de betreffende soorten niet open genoeg is en omdat grotere wateroppervlakten en plas-drasgebieden ontbreken. De aanwezigheid van een oost-west georiënteerde vliegroute nabij het plangebied is daarom niet waarschijnlijk en er is geen sprake van belangrijke foerageer- en/of rustgebieden van de betreffende vogelsoorten direct ten zuiden van het plangebied. Om deze redenen is het niet te verwachten dat de beoogde windturbines een verstoring veroorzaken van ganzen en eenden tijdens de seizoensafhankelijke vliegbewegingen. In bijlage 3 is ter bevestiging hiervan brief opgenomen van het ecologisch onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga. Wat betreft de opmerking dat in de milieutoets van de Commissie Mer geen rekening is gehouden met de realisatie van het toekomstige bedrijventerrein kan gesteld worden dat de Commissie Mer zelf geen milieutoets heeft uitgevoerd, maar advies heeft gegeven inzake de milieutoetsen die de gemeente heeft uitgevoerd in het kader van dit bestemmingsplan. De commissie adviseerde de gevolgen van het toekomstige bedrijventerrein mee te nemen in de milieubeoordeling. In de toelichting van het bestemmingsplan wordt hier op ingegaan.*
5. *In afdeling 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening is de coördinatie-regeling opgenomen. Uit artikel 3.30 blijkt dat het via deze coördinatie-regeling mogelijk wordt om het verlenen van een omgevingsvergunning te coördineren met de herziening van een bestemmingsplan. De omgevingsvergunning volgt dan de procedure van de herziening van het bestemmingsplan. Dit geldt ook voor de rechtsbescherming. Daarmee is het dan ook juist dat de omgevingsvergunning, die is aangevraagd voor het windturbineproject ook onder de Crisis- en herstelwet valt, omdat het te coördineren bestemmingsplan voldoet aan de eisen gesteld in de Crisis- en Herstelwet.*

Conclusie:

Deze zienswijze is ongegrond en vormt geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 21

Samenvatting zienswijze

1. Reclamant ondersteunt het initiatief van de gemeente Deventer vanuit de optiek van de verduurzaming van energievoorziening.
2. Reclamant geeft aan gelezen te hebben dat met twee turbines de helft van de doelstelling van het beleidsplan Windenergie 2004 gerealiseerd wordt. Zij vindt voor de hand liggend dat de doelstelling op het gebied van windenergie in één opstelling gerealiseerd wordt, om zo de ruimtelijke consequenties te beperken. De huidige locatie staat realisatie van de totale doelstelling niet toe. Zij verzoekt dan ook om informatie hoe de gemeente Deventer het resterende deel van de doelstelling gaat realiseren.
3. Windturbines zijn maximaal 144 meter hoog, terwijl de vlieghoogte van piloten die op zicht vliegen minimaal 150 meter is. Bij mist en regenachtig weer kan dit voor gevaarlijke situaties zorgen. Tevens kunnen de turbines een storend element opleveren in de procedures voor de in ontwikkeling zijnde instrumentnaderings-procedures bij Luchthaven Teuge die moeten voldoen aan de eisen van de ICAO (International Civil Aviation Organization). Deze aspecten moeten onderzocht worden.
4. Niet blijkt of is gekeken naar internationale regelgeving van de EASA (European Aviation Safety Agency). Zij houdt zich bezig met regelgeving op het gebied van monitoring en het weren van hoge objecten om zodoende vliegoperaties van en naar luchthavens veilig uit te kunnen voeren.

5. De relatie met het burger laagvlieggebied is niet besproken. Een beperking van het gebruik hiervan kan grote consequenties hebben voor de pilotenopleiding op de luchthaven.

Beantwoording:

1. *Deze opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen;*
2. *De gemeente Deventer is zich er van bewust dat met deze ontwikkeling de eigen windenergiedoelstelling nog niet volledig wordt gerealiseerd. Daartoe heeft de raad bij haar besluitvorming voor de onderhavige twee turbines een motie aangenomen die voorziet in een zoekopdracht, om, met het oog op het realiseren van een opbrengst van nog eens minimaal 6 MW windvermogen, onderzoek te doen naar plaatsingsmogelijkheden van een of meer windturbines en de resultaten daarvan aan de raad voor te leggen. Verwezen wordt kortheidshalve naar de besluitvorming door de raad d.d. 20 juli 2012;*
3. *Dat de plaatsing van hoge objecten van invloed kan zijn op vliegbewegingen en de veiligheid daarvan wordt zeer zeker niet bestreden. De centrale vraag is echter of voldaan wordt aan geldende wetgeving en andere regelgeving. Ten aanzien van de vliegveiligheid is in het kader van de bestemmingsplanprocedure advies gevraagd bij het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Inspectie Leefomgeving en Transport en de Luchtverkeerleiding Nederland. In hoofdstuk 3 en 5 van het bestemmingsplan wordt in grote mate aandacht besteed aan de vliegveiligheid en de adviezen hieromtrent. De ontwikkeling van twee windturbines op de beoogde locaties verhoudt zich positief met geldende wetgeving en regelingen op het gebied van vliegveiligheid. Ook uit het advies van de Commissie voor de MER blijkt niet dat de windturbineplannen de vliegveiligheid onacceptabel wordt beïnvloeden. Appellant gaat ook in op toekomstplannen van Luchthaven Teuge met betrekking tot het zogenaamde instrument naderingssysteem. Er wordt gesteld, dat de turbines in relatie tot het beoogde instrument naderingssysteem van invloed zijn op de economische exploitatie van de luchthaven. Echter in deze is het nog geen operationeel systeem, men is nog bezig met onderzoeken naar en besluitvorming over. Daarmee behoeft de aanwezigheid van dit systeem niet mee te worden gewogen bij de totstandkoming van het planologisch besluit. De brief van de inspectie duidt daarom ook op "in gesprek gaan met de luchthaven" met slechts de bedoeling om waar mogelijk beide ontwikkelingen met elkaar te optimaliseren ten gunste van de exploitatie van de luchthaven zo min mogelijk negatief te beïnvloeden ingeval het instrumentnaderingssysteem doorgang vindt. Impliciet mag echter uit de brief worden geconcludeerd dat de turbines in dat geval geen negatieve invloed hebben op de luchtverkeersveiligheid.*
4. *De Inspectie Leefomgeving en Transport van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft advies uitgebracht waarbij getoetst is aan nationale en internationale burgerluchtvaartvoorschriften. Doel hiervan is, zoals zijzelf aangeven; het luchtruim rond luchthavens vrij te houden van obstakels om zodoende vliegoperaties van en naar de luchthaven veilig te kunnen uitvoeren. In het advies is niet limitatief aangegeven aan welke nationale en internationale regelgeving is getoetst. De gemeente Deventer gaat er vanuit, en twijfelt daar dan ook niet aan, dat in het advies alle relevante regelgeving door het ministerie is meegewogen. De vooroverlegreactie met het advies van de Inspectie is opgenomen in bijlage 8 van het bestemmingsplan;*
5. *Ten onterechte wordt gesteld dat er in het bestemmingsplan niet is ingegaan op het laagvlieggebied ten westen van het plangebied. In het bestemmingsplan is in hoofdstuk 5 vermeld dat de Inspectie Leefomgeving en Transport van het ministerie in een vooroverlegreactie heeft gesteld dat de voorgestelde windturbines zich bevinden buiten de door de burgerluchtvaart ingestelde gebied om voorzorgslandingen te oefenen (Simulated forced landing area Deventer). In dit advies is door de inspectie niet gesteld dat aanvullend onderzoek noodzakelijk is. De gemeente mag dan ook op basis van dit advies veronderstellen worden dat de ontwikkeling goed verenigbaar is met het laagvlieggebied (Low Level Area Deventer). De vooroverlegreactie met het advies van de Inspectie is opgenomen in bijlage 8 van het bestemmingsplan.*

Conclusie:

De zienswijze is ongegrond en vormt geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 22

Samenvatting zienswijze

Er geldt ten zuiden van Deventer een minimum vlieghoogte van 100 voet (ca 33 meter) om noodlandingen en voorzorgslandingen te oefenen. De beoogde turbines worden geplaatst aan de rand van deze zogeheten low level area. Zij vormen obstakels die hoger zijn dan de minimum vlieghoogte en werken stressverhogend en leveren aldus gevaar op voor incidenten of accidenten, ook vormt het laagvlieggebied een imminent belang voor de vliegopleidingen voor met name Teuge

Beantwoording:

In het bestemmingsplan is in hoofdstuk 5 vermeld dat de Inspectie Leefomgeving en Transport van het ministerie in een vooroverlegreactie heeft gesteld dat de voorgestelde windturbines zich bevinden buiten de door de burgerluchtvaart ingestelde gebied om voorzorgslandingen te oefenen (Simulated forced landing area Deventer). In dit advies is door de inspectie niet gesteld dat aanvullend onderzoek noodzakelijk is. Op basis van dit advies mag er van uitgegaan worden dat de ontwikkeling goed verenigbaar is met het laagvlieggebied (Low Level Area Deventer). De vooroverlegreactie met het advies van de Inspectie is opgenomen in bijlage 8 van het bestemmingsplan.

Conclusie:

Deze zienswijze is ongegrond en vormt geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 23

Samenvatting zienswijze

1. De windturbines worden geplaatst op de rand van het simulated forced landing area Deventer. en vormen hiermee een obstakel voor (les)vliegtuigen. De vliegveiligheid kan hiermee in het geding komen;
2. Het effect van het plaatsen van de turbines op de veiligheid ten aanzien van zowel de aanvliegroete van vliegveld Teuge als de simulated forced landing area Deventer is niet onderzocht.

Beantwoording:

1. *In het bestemmingsplan is in hoofdstuk 5 vermeld dat de Inspectie Leefomgeving en Transport van het ministerie in een vooroverlegreactie heeft gesteld dat de voorgestelde windturbines zich bevinden buiten de door de burgerluchtvaart ingestelde gebied om voorzorgslandingen te oefenen (Simulated forced landing area Deventer). In dit advies is door de inspectie niet gesteld dat aanvullend onderzoek noodzakelijk is. Op basis van dit advies mag ervan uitgegaan worden dat de ontwikkeling goed verenigbaar is met het laagvlieggebied (Low Level Area Deventer). De vooroverlegreactie met het advies van de Inspectie is opgenomen in bijlage 8 van het bestemmingsplan.*
2. *Ten aanzien van de vliegveiligheid is in het kader van de bestemmingsplanprocedure advies gevraagd bij het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Inspectie Leefomgeving en Transport en de Luchtverkeerleiding Nederland. In hoofdstuk 3 en 5 wordt is grote mate aandacht besteed aan de vliegveiligheid en de adviezen hieromtrent. De ontwikkeling van twee windturbines op de beoogde locaties verhoudt zich positief met geldende wetgeving en regelingen op het gebied van vliegveiligheid. Ook uit het advies van de Commissie voor de MER blijkt niet dat de windturbineplannen de vliegveiligheid onacceptabel wordt beïnvloed. De vooroverlegreacties zijn opgenomen in bijlage 8 van het bestemmingsplan.*

Conclusie

Deze zienswijze is ongegrond en vormt geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 24

Reclamant 25

Reclamant 26

Samenvatting zienswijzen

1. De positie van de windturbines en hun hoogte van 158M+NAP kunnen een obstakel vormen, en is van invloed op zogenaamde GPS instrument naderingen naar baan 27 van luchthaven

- Teuge. Beide turbines zijn bepalend voor het berekenen van de "Obstacle clearance altitude" en kunnen bij slecht zicht en lage wolkenbasis een beperking opleveren voor dit instrument wat negatief uitwerkt op de vliegveiligheid.
2. De windturbines zijn gepland aan de rand van het gebied dat wordt gebruikt om 'voorzorgslandingen' te oefenen door onder andere vliegscholen die gevestigd zijn op vliegveld Teuge. Voor vliegtuigen die tot 100 voet (33m) mogen dalen vormen de windturbines een obstakel.
 3. De ontwikkeling heeft gevolgen voor de economie van de luchthaven Teuge. Bij slecht zicht moeten vliegtuigen bij realisatie van dit plan eerder uitwijken naar andere luchthavens, dit vermindert de continuïteit van de vliegoperaties.
 4. Reclamant verzoekt om een andere locatie zodanig dat de veiligheid van de luchtvaart en de exploitatie van de luchthaven Teuge niet negatief wordt beïnvloed.
 5. Luchthaven Teuge geeft expliciet aan dat zij het jammer vindt niet eerder bij het proces te zijn betrokken.

Beantwoording:

1. *Ten aanzien van de vliegveiligheid is in het kader van de bestemmingsplanprocedure advies gevraagd bij het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Inspectie Leefomgeving en Transport en de Luchtverkeersleiding Nederland. In hoofdstuk 3 en 5 wordt in grote mate aandacht besteed aan de vliegveiligheid en de adviezen hieromtrent. De ontwikkeling van twee windturbines op de beoogde locaties verhoudt zich positief met geldende wetgeving en regelingen op het gebied van vliegveiligheid. Ook uit het advies van de Commissie voor de MER blijkt niet dat de windturbineplannen de vliegveiligheid onacceptabel wordt beïnvloed. Er wordt gesteld, dat de turbines in relatie tot het beoogde instrument naderingsstelsel van invloed zijn op de economische exploitatie van de luchthaven. Echter in deze is het nog geen operationeel stelsel. De toekomstige aanwezigheid van dit stelsel hoeft niet mee te worden gewogen bij de totstandkoming van het planologisch besluit. De brief van de inspectie duidt daarom ook op "in gesprek gaan met de luchthaven" met slechts de bedoeling om waar mogelijk beide ontwikkelingen met elkaar te optimaliseren ten gunste van de exploitatie van de luchthaven zo min mogelijk negatief te beïnvloeden in geval het instrumentnaderingsstelsel doorgang vindt. Impliciet mag echter uit de brief worden geconcludeerd dat de turbines in dat geval geen negatieve invloed hebben op de luchtveiligheid. Naar aanleiding van deze zienswijzen en de overige zienswijzen, die zien op het instrumentnaderingsstelsel, heeft de gemeente advies gevraagd aan de NACO, een onafhankelijk consultancy bureau voor de vliegveiligheid. De NACO concludeert dat de windturbines invloed hebben op de zogenaamde Obstacle Clearance Height/Altitude, maar dat het non-precision approach procedure zo ontworpen kan worden dat dit geen nadelige invloed heeft op de vliegveiligheid of de operationele aspecten (bruikbaarheid) van de luchthaven. De conclusies uit haar studie zijn opgenomen in bijlage 4 bij deze nota.*
2. *In het bestemmingsplan is in hoofdstuk 5 vermeld dat de Inspectie Leefomgeving en Transport van het ministerie in een vooroverlegreactie heeft gesteld dat de voorgestelde windturbines zich bevinden buiten de door de burgerluchtvaart ingestelde gebied om voorzorgslandingen te oefenen (Simulated forced landing area Deventer). In dit advies is door de inspectie niet gesteld dat aanvullend onderzoek noodzakelijk is. Op basis van dit advies mag er vanuit uitgegaan worden dat de ontwikkeling goed verenigbaar is met het laagvlieggebied (Low Level Area Deventer).*
3. *Voor deze beantwoording wordt verwezen naar de beantwoording van 1 van deze zienswijze.*
4. *Voor de nu voorliggende locatiekeuze zijn uitgebreide variantenstudies uitgevoerd, waarbij allerlei locaties de revue zijn gepasseerd. De variantenstudies zijn ook door de Commissie voor de MER betrokken bij het schrijven van haar advies. Opnieuw onderzoek naar een andere locatie voor de turbines binnen de gemeente, zal naar verwachting geen nieuwe inzichten opleveren.*
5. *Naar aanleiding van het conceptbestemmingsplan heeft in het kader van het wettelijk vooroverleg, op 19 juni 2012 een door gemeente Deventer geïnitieerd overleg plaatsgevonden met de directie van Luchthaven Teuge. Ook de Inspectie Leefomgeving en Transport was bij dit gesprek aanwezig. Doel van het overleg waren 2 aspecten, te weten de bestaande obstakelvrije zone rondom de luchthaven en het laagvlieggebied. In het overleg kwamen ook ambities van de luchthaven aan de orde, waarbij het instrument naderingsprocedures voor de gemeente Deventer als nieuw feit op tafel kwam. De luchthaven heeft na het overleg een verkenning uitgevoerd naar de gevolgen van de komst van twee windturbines voor dit*

instrument. In de eerste week van juli heeft de gemeente Deventer hierop een vervolgesprek voorgesteld, maar de directie deelde mee hier geen prioriteit aan te willen geven, toen de gemeente Deventer aangaf niet de kosten voor de verkenning naar de economische effecten te willen dragen.

Conclusie:

Deze zienswijzen zijn ongegrond en vormen geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 27

Samenvatting zienswijze

1. Reclamant sluit zich aan bij de zienswijze van reclamant 24;
2. Op luchthaven Teuge zijn twee bij de NACA aangesloten bedrijven gevestigd. Voorziene locatie en hoogte van de windturbines hebben direct effect op vliegveiligheid en commerciële activiteiten op het vliegveld. Dit leidt tot additionele kosten met een mogelijk effect op het voortbestaan van de genoemde bedrijven. Het verzoek is dan ook onderzoek in te stellen naar een andere locatie voor beide turbines.

Beantwoording:

1. *Voor beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar de beantwoording van de zienswijze van reclamant 24;*
2. *Ten aanzien van de vliegveiligheid is in het kader van de bestemmingsplanprocedure advies gevraagd bij het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Inspectie Leefomgeving en Transport en de Luchtverkeersleiding Nederland. In hoofdstuk 3 en 5 wordt in grote mate aandacht besteed aan de vliegveiligheid en de adviezen hieromtrent. De ontwikkeling van twee windturbines op de beoogde locaties verhoudt zich positief met geldende wetgeving en regelingen op het gebied van vliegveiligheid. Ook uit het advies van de Commissie voor de MER blijkt niet dat de windturbineplannen de vliegveiligheid onacceptabel wordt beïnvloed. Reclamant onderbouwt haar stelling niet dat de plaatsing van windturbines zal leiden tot additionele kosten, er wordt geen inzage gegeven in deze kosten, waardoor beantwoording achterwege moet blijven.*

Conclusie:

Deze zienswijze is ongegrond en vormt geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 28

Reclamant 29

Samenvatting zienswijzen tegen ontwerpbestemmingsplan en ontwerpomgevingsvergunning

1. Niet vast staat dat de Crisis- en Herstelwet van toepassing is aangezien een maximum van 100 Mw of minimumvermogen van 5 Mw niet vermeld worden in de betreffende besluiten. Dit is vereist in art 9 e Electriciteitswet 1998 juncto artikel 1.1 lid 1 sub a CHW;
2. Het plan voldoet niet aan artikel 3.2 Awb (zorgvuldige belangenafweging): het onderzoek dat is gedaan is in dit kader te beperkt;. Er is enkel gekeken naar belangen van woningen, niet naar aanwezige kantoren en bedrijven. Het gaat met name om overlast van geluid en slagschaduw. In de onderzoeken is geen rekening gehouden met de 10% afwijking die het bestemmingsplan biedt;
3. Er is sprake van strijd met een goede ruimtelijk ordening. De omgevingsvisie van de Provincie Overijssel stelt dat in het buitengebied enkel windparken van minimaal vier molens mogen worden geplaatst. Het plan is dan ook in strijd met de Omgevingsverordening;
4. Het ontwerpbesluit is onjuist gemotiveerd. Er wordt verwezen naar art. 44 Woningwet. Dit artikel is al enige tijd buiten werking. Er is niet getoetst aan de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo), met name artikel 2.12 is van toepassing;
5. Er is niet gemotiveerd waarom wordt afgeweken van het advies van de adviesraad voor welstand dat stelt dat het ontwerp in strijd wordt geacht met redelijke eisen van welstand.

Beantwoording

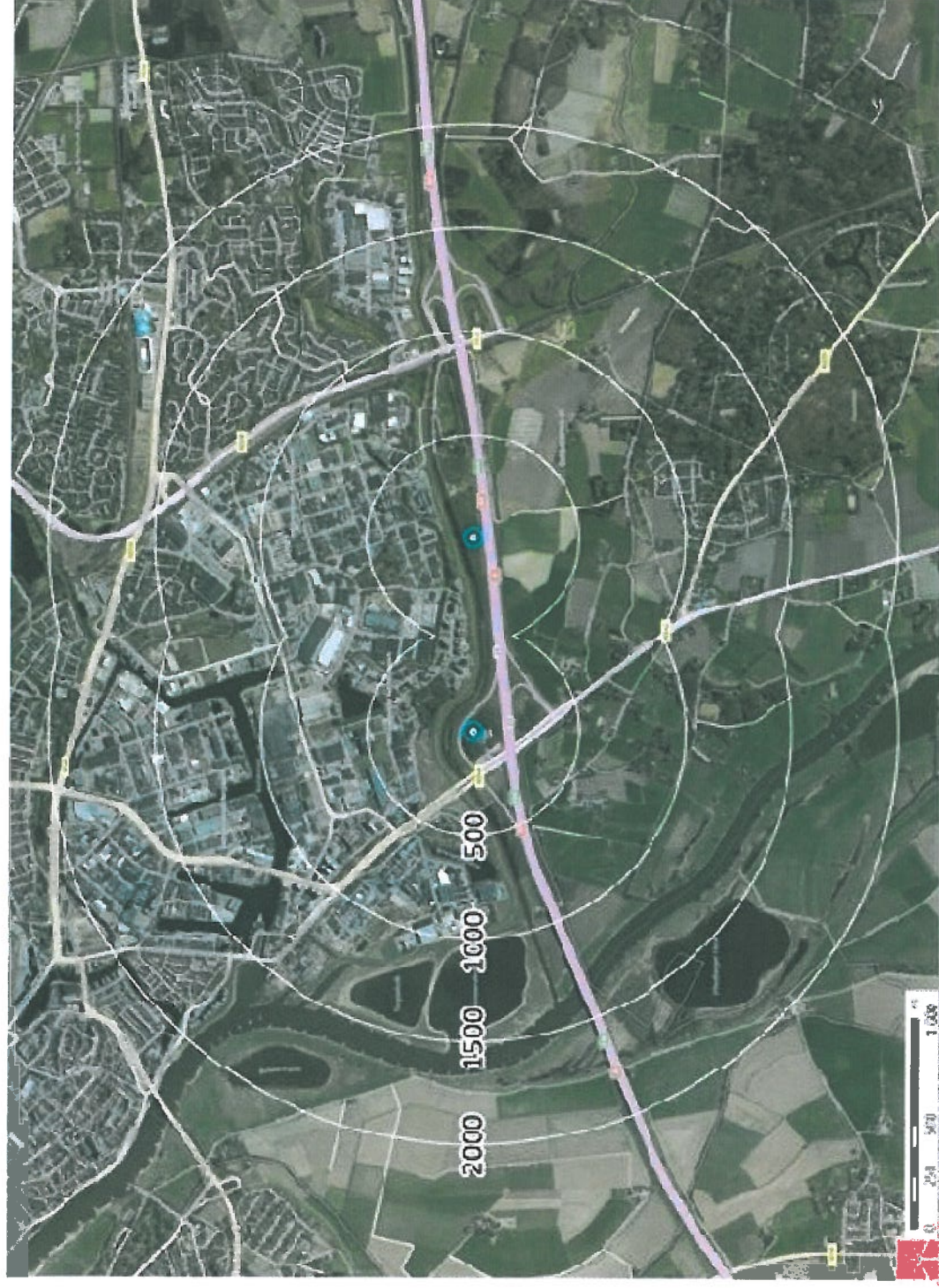
1. *In afdeling 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening is de coördinatieregeling opgenomen. Uit artikel 3.30 blijkt dat het via deze coördinatieregeling mogelijk wordt om het verlenen van een omgevingsvergunning te coördineren met de herziening van een bestemmingsplan. De omgevingsvergunning volgt dan de procedure van de herziening van het bestemmingsplan. Dit geldt ook voor de rechtsbescherming. Daarmee is het dan ook juist dat de omgevingsvergunning, die is aangevraagd voor het windturbineproject ook onder de Crisis- en herstelwet valt, omdat het te coördineren bestemmingsplan voldoet aan de eisen gesteld in de Crisis- en Herstelwet;*
2. *Kantoren en bedrijven zijn niet geluidgevoelig in de zin van de Wet geluidhinder. Om die reden zijn kantoor- en bedrijfspanden niet onderzocht in het akoestisch onderzoek dat ten behoeve van de plaatsing van de windturbines is onderzocht. De stelling dat kantoren en bedrijven toch enige bescherming tegen geluidsoverlast behoeven wordt bestreden. Daarvoor is de Wet geluidhinder niet bedoeld. De Wet geluidhinder is bedoeld om geluidsgevoelige bestemmingen en terreinen tegen geluidsoverlast te beschermen. Ook binnen het kader van een goede ruimtelijke ordening is de gemeente Deventer van mening dat het geluidniveau van ongeveer 47 dB(A), als gevolg van de windturbine, bij het pand Bergweidedijk 52 als gangbaar en acceptabel geldt voor deze situatie. Mede gezien de ligging van het aangeduide perceel op bedrijventerrein Bergweide en aan de snelweg. Het pand van reclamant aan de Bergweidedijk 40 is zelfs gelegen buiten de 47 dB-contour van de windturbines. Daarnaast kan nog het volgende worden aangevoerd. De geluidssituatie ter plaatse wordt voornamelijk bepaald door het verkeerslawaaï, afkomstig van de rijksweg A1 en de N348. Op basis van het akoestisch onderzoek dat ten behoeve van de bestemmingsplanprocedure is uitgevoerd (Pondera services kenmerk S12027 A WP Kloosterlanden V6.docx, datum 18 september 2012) kan een inschatting van het geluidniveau ter plaatse ten gevolge van het verkeerslawaaï worden gemaakt. Dat niveau zal liggen tussen de 65 en 69 dB. Het geluid vanwege de windturbines zal hierbij geen rol van betekenis spelen. Het geluidniveau ter plaatse vanwege het verkeerslawaaï heerst dus ook zonder dat de windturbines worden gerealiseerd. In 2010 heeft een wijziging van het bestemmingsplan plaatsgevonden om de vestiging van het bedrijf van reclamant op deze locatie mogelijk te maken. Het nu door reclamant aangevoerde argument dat kantoren en bedrijven toch enige bescherming tegen geluidsoverlast behoeven was in 2010 kennelijk geen bezwaar om zich op de locatie Bergweidedijk 52 te vestigen. Windturbines veroorzaken inderdaad slagschaduw. Slagschaduw van een windturbine is de bewegende schaduw van de draaiende wieken. Als slagschaduw op het raam van een woning valt kan dat als hinderlijk worden ervaren. De norm voor slagschaduw is gegeven in een ministeriële regeling (Regeling van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 9 november 2007, nr. DJZ 2007104180 houdende algemene regels voor inrichtingen). Hierin worden dezelfde objecten beschermd als in de wet geluidhinder. Om die reden zijn kantoor- en bedrijfspanden niet onderzocht. In opdracht van reclamant 29 is, voor de specifieke locatie een slagschaduwberekening gemaakt op basis van conservatieve aannamen (greenhouse mode). Uit deze op 30 oktober 2012 aan reclamant toezonden berekeningen blijkt dat de verwachte slagschaduw voor de specifieke locatie maximaal 9:40 uur per jaar zal zijn.*
3. *In de Omgevingsverordening is het principe van verplichte clustering vastgelegd. Dit houdt in dat als de intentie aanwezig is om windturbines in het buitengebied (in de Omgevingsverordening wordt hiervoor de term 'groene omgeving' gehanteerd) alleen toe te staan in de vorm van windparken. Een windpark bestaat dan uit minimaal 4 windturbines. De beoogde locaties bevinden zich in de stadsrandzone van de stad Deventer. Zij staan ingeklemd tussen de Rijksweg A1 (zuid) en het bedrijventerrein (noord), de Zutphenseweg (west) en de spoorlijn Deventer-Zutphen/ Siemelinksweg (oost). Op termijn wordt aan de zuidzijde van de Rijksweg A1 een nieuw bedrijventerrein ontwikkeld. Het terrein heeft geen directe aansluiting met het buitengebied. Dat de huidige bestemming voor de oostelijke turbine 'Groen' is, maakt dit niet anders (de beoogde locatie voor de westelijke windturbine heeft de bestemming 'Verkeer'). Deze bestemming is gerelateerd aan het feit dat het gebied een primair watergebied is, bij hoog water loopt het gebied onder. Toetsing van het bestemmingsplan aan deze beperking laat zien dat het plangebied niet gelegen is in de door de Provincie omschreven 'groene omgeving'. De noodzakelijkheid van een windpark met 4 windturbines is dan ook geen vereiste. Het plan is niet in strijd met de Omgevingsverordening van de Provincie Overijssel en is niet in strijd met een goede ruimtelijke ordening. In haar*

- vooroverlegreactie, ondersteunt de provincie Overijssel zelfs deze stelling. De vooroverlegreactie is opgenomen in bijlage 8 van het bestemmingsplan;*
- 4. Ofschoon inderdaad –ten onrechte - wordt verwezen naar artikel 44 van de Woningwet (het betreft hier een verschrijving) is de conclusie dat “dus” niet is getoetst aan artikel 2.12 van de Wabo onjuist. Het plan is wel degelijk aan artikel 2.10 en verder van de Wabo getoetst;*
 - 5. Het is juist dat in de ontwerpomgevingsvergunning niet wordt gemotiveerd waarom wordt afgeweken van het welstandsadvies. Deze motivering wordt hierbij alsnog gegeven en wordt ook opgenomen in de omgevingsvergunning zelf.*
- De adviesraad Welstand heeft negatief geadviseerd over de windturbines. Uit de wet volgt dat het college geen rekening hoeft te houden met een welstandsadvies als dit advies leidt dat de door het bestemmingsplan te geven bouwmogelijkheid niet kan worden benut. In deze situatie zou het volgen van het welstandsadvies van 17 oktober 2012 inderdaad betekenen dat de bouwmogelijkheid op grond van het bestemmingsplan illusoir gemaakt wordt. Aan dit gedeelte van het welstandsadvies wordt dan ook geen doorslaggevende betekenis toegekend. Voor het overige is het advies van de welstandscommissie positief.*

Conclusie

Deze zienswijze tegen het bestemmingsplan is ongegrond. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan. De zienswijzen tegen de ontwerpomgevingsvergunning zijn gegrond en leiden tot aanpassing van de omgevingsvergunning.

Bijlage 2 Visualisatie afstanden windturbines tot omgeving

Suderwei 2
Postbus 32
9269 ZR Feanwâlden
telefoon 0511 47 47 64
fax 0511 47 27 40
e-mail info@altwym.nl
internet www.altwym.nl

aan
Gemeente Deventer
Dhr. E. Lam
Postbus 5000
7400 GC Deventer

datum 11 december 2012
kenmerk 1958kl/PB
betreft **Reactie op bezwaarschrift betreffende vogels**

Geachte heer Lam,

In verband met de beoogde realisatie van windpark Kloosterlanden in het zuiden van Deventer, heeft de gemeente bezwaarschriften van derden ontvangen. In deze brief geeft Altenburg & Wymenga een reactie op bezwaren die betrekking hebben op mogelijk optredende effecten ten aanzien van ganzen en eenden in de omgeving van het plangebied.

Het bezwaarschrift ten aanzien van dit aspect is onder andere opgenomen in de brief van dhr. Luning (d.d. 26 november 2012). In die brief is de aandacht gevestigd op mogelijk aanwezige vliegroutes van ganzen en eenden, die door de beoogde windturbines zouden kunnen worden verstoord.

Noord-zuid georiënteerde vliegroute

De trek van de betreffende vogelsoorten vindt voornamelijk plaats in een noord-zuidelijke richting, namelijk langs de IJssel en de uiterwaarden daarvan. In de brief van dhr. Luning worden de betreffende gebieden als volgt beschreven: 'de weidegebieden west en zuid langs de IJssel, links en rechts van de Weerdsweg, winterdijk, Bolmansweg, winterdijk naar het pontje in Gorssel'.

Deze en andere gebieden langs de IJssel zijn inderdaad voor deze vogels van belang en het kan daarbij om relatief grote aantallen vogels gaan. Afgaande op de satellietkaart lijken met name de weilanden ten westen van de IJssel van belang voor ganzen, de oostkant in mindere mate. Dhr. Luning voegde bij zijn brief een bijlage met gegevens van vogeltellingen. Deze gegevens zijn echter niet specifiek genoeg om te kunnen bepalen waar grote aantallen vogels zijn aangetroffen langs de IJssel en ten zuiden van Deventer.

De dichtstbijzijnde beoogde windturbine staat op minimaal ca. 1 km afstand van weidegebieden die westelijk van de IJssel liggen en voor de betreffende vogels van belang kunnen zijn. De tweede beoogde windturbine staat verder naar het oosten op

een afstand van minimaal ca. 2 km van deze weidegebieden. Het plangebied voor beide windturbines ligt dus niet binnen of dichtbij een noord-zuid georiënteerde vliegroute langs de IJssel, die voor de betreffende vogels van belang is. Om die reden is het niet te verwachten dat de beoogde windturbines een verstoring veroorzaken van ganzen en eenden die zich in noord-zuid georiënteerde routes langs de IJssel verplaatsten.

Oost-west georiënteerde vliegroute

De vliegroutes van ganzen en eenden tijdens de seizoenstrek verlopen veelal in noord-zuidelijke richting en niet in oost-westelijke richtingen. Wanneer sprake zou zijn van een oost-west georiënteerde vliegroute van ganzen en eenden, dan betreft dit waarschijnlijk verplaatsingen van deze soorten tussen foerageergebieden en slaap- / rustgebieden. Dergelijke vliegroutes worden niet boven gebieden met veel menselijke activiteit verwacht. Daarom wordt een dergelijke vliegroute niet boven de A1, het beboste plangebied en de bebouwde kom van Deventer verwacht. Om die reden is het niet te verwachten dat de beoogde windturbines een verstoring veroorzaken van ganzen en eenden die zich in oost-west georiënteerde routes verplaatsten.

Ganzenfoerageergebied ten zuiden van de A1

Er kan worden aangenomen dat het landschap ten zuiden van het plangebied (tussen de A1 en Epse) voor ganzen en eenden niet of nauwelijks geschikt is als rust- en/of foerageergebied. Een reden daarvoor is de aanwezigheid van verspreid staande bebouwingen, bomen en houtsingels, waardoor geen sprake is van het open landschap dat voor deze soorten van belang is. Een tweede reden daarvoor is het ontbreken van grotere wateroppervlakten en plas-drasgebieden. Om deze redenen worden hier geen belangrijke aantallen foeragerende en/of rustende ganzen en eenden verwacht. Daardoor is het niet waarschijnlijk dat de beoogde windturbines een belangrijke verstoring veroorzaken van dergelijke vogels.

Conclusie

Zoals eerder is verwoord in de ecologische beoordeling van het beoogde windturbinepark, is het niet te verwachten dat de beoogde windturbines een verstoring veroorzaken van (vliegroutes van) ganzen en eenden.

Tot slot

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Voor eventuele vragen kunt u uiteraard contact opnemen met ons bureau.

Met vriendelijke groet,

Pieter Biezenaar,
Erik Klop

Gemeente Deventer
t.a.v. dhr. G.K. Modderkolk
Postbus 5000
7400 GC DEVENTER

THE HAGUE: 13-12-2012
OUR REF: NA0030-103-100/01
SUBJECT: **Studie impact van
windturbines
Kloosterlanden op
luchtverkeersveiligheid
Luchthaven Teuge**

Geachte heer Modderkolk,

Op verzoek van de Gemeente Deventer heeft NACO een beknopte studie verricht naar de mogelijke impact van de bouw van twee windturbines nabij de luchthaven Teuge op de vliegveiligheid en continuïteit van de vliegoperaties op genoemde luchthaven. De studie richt zich op de situatie zoals die nu bestaat en de situatie die zal ontstaan als er in de toekomst een instrumentlandingsprocedure geïmplementeerd is. De resultaten worden in deze brief kort uiteengezet.

Situatie beschrijving:

Er zijn twee windturbines gepland ten oosten van en op een afstand van respectievelijk 8.450m en 9.410m van de baandrempel 27 (gemeten langs de verlengde baan-as) en op ca. 1.390m ten zuiden van deze verlengde baan-as.

Het hoogste punt van de geplande turbines ligt op +158m NAP (tip van de rotorbladen) dit is ca. 153m boven de baan, die op +5.2 NAP ligt.

Baan 09-27 op vliegveld Teuge is 1199m lang en 27m breed. Daarmee kan de baan geclassificeerd worden als een ICAO Aerodrome Reference Code 2 baan (baan lengte minder dan 1200m).

Momenteel vinden alle vliegoperaties op de luchthaven plaats onder zichtnaderingsprocedures (non-instrument runway), maar er bestaan plannen om in de toekomst een instrumentlandingsprocedure (non-precision approach, GPS/LNAV) te ontwikkelen.

Huidige situatie:

Onder zichtnaderingsprocedures gelden obstakel vrije vlakken (gedefinieerd in ICAO Annex 14) die beperkingen opleggen m.b.t. hoogtes van gebouwen, masten, etc.

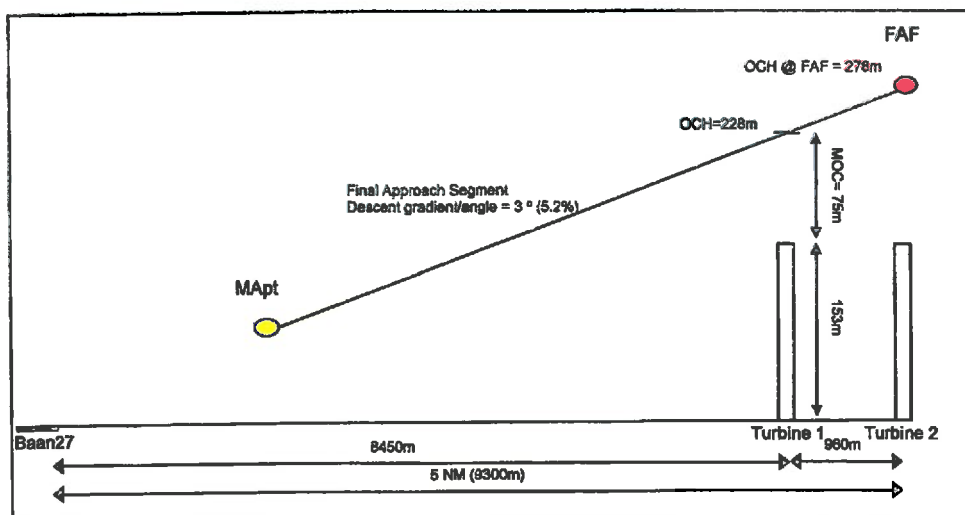
In de huidige situatie (non-instrument, code 2 runway) vallen de turbines buiten deze obstakel vrije vlakken. Mits de turbines worden uitgerust met de obstakelmarkering en –lichten zoals beschreven in de brief van de Inspectie Leefomgeving en Transport van 20 juli 2012, hebben ze naar ons inzicht geen negatieve impact op de vliegveiligheid en op de bruikbaarheid (economie / continuïteit van vliegoperaties) van de luchthaven.

Toekomstige situatie - GPS/LNAV procedures:

Voor non-precision approach naderingsprocedures, zijn eisen vastgelegd in ICAO Doc 8166 OPS/611, Volume I, PANS-OPS. Volgens deze eisen dient een Final Approach Fix (FAF) te worden gedefinieerd. Dit punt ligt idealiter op 5 NM (=9.3 km) van de baandrempel in de verlengde baan as.

In dit geval ligt de FAF nagenoeg ter hoogte van de meest oostelijke wind turbine. Op de FAF gaat het "Intermediate Approach Segment" over in het "Final Approach Segment". De westelijke van de twee turbines, die dicht bij de baandrempel ligt, bevindt zich daarom in het "Final Approach Segment". Hierdoor wordt vooral deze laatste turbine gezien als een "controlling obstacle" dat invloed heeft op de Obstacle Clearance Height/Altitude (OCH/A) en daarmee op de Minimum Descent Height/Altitude (MDH/A) die geldt in deze fase van de nadering (final approach). Bovendien moet in acht genomen worden dat de molens zich onder de zogenaamde "Secondary Area" van het naderingsvlak bevinden en dus niet midden in het naderingsvlak, het meer kritische en "Primary Area" geheten vlak.

In de praktijk betekent dit dat ter plekke van de westelijke turbine (turbine 1), de OCH op 228m boven de baandrempel zal liggen (153m obstakel hoogte + 75m minimum obstacel clearance). Dat is gelijk aan +233 m NAP (OCA). Uitgaande van de optimum dalingshoek van 3° (5,2%) betekent dit dat de OCH ter plekke van de FAF uitkomt 278m boven de baandrempel. Een en ander is schematisch weergegeven in onderstaande schets.

Hieruit concluderen wij dat de turbines invloed hebben op de OCH/A (hogere minimum descent height), maar dat de non-precision approach procedure zo ontworpen kan worden dat dit geen nadelige invloed hoeft te hebben op de vliegveiligheid of op de operationele aspecten (bruikbaarheid) van de luchthaven.

Als laatste is gekeken naar een mogelijke toekomstige baanverlenging tot een lengte van meer dan 1200m. In zo'n geval zal de baan worden geclassificeerd als een ICAO Airport Reference Code 3 (of zelfs 4, afhankelijk van de uiteindelijke lengte) baan. Afhankelijk van de richting waarin de baanverlenging plaats vindt, kan het zijn dat de turbines in zo'n geval conflicteren met het dan geldende obstakel vrije naderingsvlak voor naderingen onder non-precision naderingsprocedures. Hierdoor zou het horizontale deel van het naderingsvlak op 153m+ NAP komt te liggen (i.p.v. op 150m+ NAP). Dit heeft echter geen invloed op de bruikbaarheid van de baan of op de vliegveiligheid. Ook voor zichtnaderingsprocedures doen zich geen problemen voor bij een eventuele baanverlenging.

Hoogachtend,

NACO, Netherlands Airport Consultants B.V.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be "F.F.G. Mooren", written over a horizontal line.

Ir. F.F.G. Mooren
Sr Airport Engineer

